

Møte onsdag den 12. november kl. 10

President: Inge Lønning

Dagsorden (nr. 15):

1. Spørretime
  - muntlig spørretime
  - ordinær spørretime (nr. 4)
2. Referat

Presidenten: Representanten Jorunn Ringstad, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Oddvard Nilsen (H): Jeg foreslår Elisabeth Røbekk Nørve.

Presidenten: Elisabeth Røbekk Nørve er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Elisabeth Røbekk Nørve anses enstemmig valgt som settepresident for dagens møte i Stortinget.

Representanten Ola D. Gløtvold vil fremsette et privat forslag.

Ola D. Gløtvold (Sp): På vegne av Åslaug Haga, Morten Lund og meg selv vil jeg fremme forslag om dekning av opparbeidet gjeld i helseforetakene for 2002 og 2003.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Valgerd Svarstad Haugland
- statsråd Lars Sponheim
- statsråd Svein Ludvigsen

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Inge Ryan.

Inge Ryan (SV): Jeg ønsker å stille et spørsmål til landbruksministeren.

I dag legges det ned tolv gårdsbruk i Norge. Dette skjer hver eneste dag 365 dager i året. Til sammen er det over 4 000 nedlagte gårdsbruk i år, eller 10 pst. av alle bruk som legges ned på ett år. Dette er etter SVs mening svært dramatisk.

Er landbruksministeren fornøyd med denne utviklingen? Dersom svaret på spørsmålet er ja, er det bare å sitte rolig, for det blir nok også lagt ned minst 4 000 gårdsbruk neste år. Dersom landbruksministeren ikke er fornøyd med utviklingen, ønsker jeg å spørre landbruksministeren om hva han har tenkt å gjøre med denne alvorlige situasjonen.

Presidenten: Presidenten konstaterer at landbruksministeren ikke har tenkt å sitte rolig. Han har allerede reist seg.

Statsråd Lars Sponheim: Jeg forstår det slik at det er anledning til å svare mer enn ja og nei på denne talerstolen. Jeg velger da å gjøre det ved å si at det er rett at det ifølge den foreløpige statistikk vi har for søknadsomgang pr. utgangen av juli når det gjelder å søke staten om tilskudd til landbruksdrift, har vært et noe større fall i antall søkere enn det vi har hatt i de siste årene – knappe 5 pst. i gjennomsnitt de siste fire–fem årene, og nå opplever vi at det er 1,8 pst. høyere enn det.

Denne endring forstår vi, og vi vurderer det slik i Landbruksdepartementet at det har sammenheng med to forhold. Det ene forholdet er at det er denne gangen vi fanger opp at det nå er nye regler som sier at de med en årlig omsetning på under 30 000 kr, eller en månedlig omsetning på 2 500 kr, ikke lenger kan søke om tilskudd. Det fanges opp i denne runde. Det vil ikke fanges opp i nye runder, for det tas ut ved én omgang.

Det andre er at vi har et betydelig økt omfang når det gjelder det at det etableres samdrifter. Fire ordinære bønder slår seg sammen i én samdrift, og mange av dem søker gjennom én søknad. Er da fire bønder blitt til én bonde ved at de fortsatt bor på gardene sine, driver jorda si og kjører sin egen traktor, eller er det fortsatt fire bønder? Denne statistikken fanger da opp at fire bønder er blitt til én bonde. Det forklarer denne spesielle situasjonen.

Så må vi bare slå fast at vi helt siden krigen har hatt et betydelig fall i antallet bruk i tradisjonell landbruksdrift i Norge. Den utviklingen stopper ikke opp. Jeg tror det er umulig å stoppe den. Det viktigste virkemiddelet fra landbrukets organisasjoner har vært å øke bøndenes inntekter. Nå har vi hatt to år med rekordhøye inntekter til bøndene. Like fullt fortsetter utviklingen, og det har nok helt andre sammenhenger i økonomien.

Mitt svar er at skal vi ta vare på bosettingen og aktiviteten på gardene, må vi skaffe tilleggsaktivitet til den ordinære landbruksdriften. Bønder må foredle mat mer, bønder må drive med reiseliv – bønder kan drive med en helt annen type næring. Jeg synes faktisk det er bra å få bygger i Nord-Trøndelag og andre steder der bønder dri-

ver med 20 mål og IT og ikke bare 100 mål og ku, hvis vi vil bebo bygdene og ta vare på grendene våre.

Presidenten: Presidenten vil anta at statsråden med «krigen» siktet til annen verdenskrig.

Statsråd Lars Sponheim: Det er vel vanlig det, president!

Inge Ryan (SV): Jeg er enig med statsråden i at man må ha en aktiv politikk for at landsbygda også skal få andre typer næringer i tillegg til det med vanlig matproduksjon. Så der er vi enige.

Men jeg har et tilleggsspørsmål til statsråden. Et flertall i Stortinget støtter Regjeringas forslag til den største liberaliseringen av konsesjonsloven noensinne. Det betyr at prisregulering og boplikt forsvinner for eiendommer under 100 dekar. Det er Fremskrittspartiet som gir Regjeringa støtte i denne saken. Spørsmålet mitt er: Er landbruksministeren tilfreds med at Fremskrittspartiet er Regjeringas eneste allierte i denne viktige landbrukspolitiske saken?

Statsråd Lars Sponheim: Jeg er veldig tilfreds med at Regjeringen får gjennomslag for nok et punkt i Semerklæringen, som etter mitt skjønn vil ha positiv effekt for bygdene. Vi snakker altså om garder som har inntil 20 dekar dyrket mark. Det betyr at vi knapt rører borti dem vi snakket om i forrige spørsmål, om hvem som søker om tilskudd. Det er altså garder som folk lever for og ikke av. Denne hevingen gjør at man kan få en pris for disse gardene, slik at de kanskje kommer i omsetning, og at de som er interessert, kan kjøpe dem. I dag vil disse prises så lavt gjennom tradisjonell landbrukstaksering at svært mange av dem ikke blir omsatt, men blir sittende med eiere som ikke er veldig engasjert i eiendommene, som gjør at mange av dem forfaller. Det ser vi alle når vi reiser rundt omkring i norske bygder. Det er den viktigste endringen. Så boplikten avvikles ikke. Den nasjonale boplikten avvikles for disse eiendommene, men kommunene har frihet til å vedta en arealgrense på null og boplikt hvis de ønsker det. Og Regjeringen tror på lokaldemokratiet.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Øystein Hedstrøm.

Øystein Hedstrøm (FrP): Med den landbrukspolitikken som statsråden nevnte, og som har vært ført etter krigen, tilføres landbruket enorm støtte og enorme subsidier, bortimot 19 milliarder kr hvert eneste år, når vi inkluderer skjermingsstøtten. Til tross for denne kostbare politikken har vi hatt den største folkeforflytningen i Norges historie fra distriktene til sentrale strøk. Vi har fått en rasering i antall bønder, uavhengig hva man legger til grunn. Man har ikke klart å tilfredsstille bosettingsmålsettingen eller inntektsmålsettingen. Denne politikken er åpenbart mislykket. Må vi ikke nå se til de andre nordiske land, som har tatt konsekvensen av en tidligere feil-

slått politikk og tilpasset seg virkelighetens verden, f.eks. Finland, der veldig mye kan sammenliknes med Norge, der bøndene har fått tilbake fremtidstroen? De har fått noen færre bønder, men produksjonen holdes oppe, og matvareprisene går ned. Må ikke også Norge nå gjennomføre tilsvarende reformer? Bør ikke det skje relativt raskt, før tollmurene faller?

Statsråd Lars Sponheim: Jeg er uenig med representanten Hedstrøm, som sier at det ikke har vært en vellykket politikk. Det er bare å reise rundt omkring på landsbygda i Norge, så ser en at det bor folk der. Det er velstelte jordbruksarealer. Det er velstelte og nymalte bygninger. En kan ta en tilsvarende tur i Sverige og Finland, og da vil en se landsbygder som definitivt ikke har det samme preg av et aktivt jordbrukslandskap. Dette har det vært verdt.

Så til subsidiene. Overføringer over statsbudsjettet til norske bønder utgjorde midt på 1980-tallet knappe 7 pst. av statsbudsjettets uttelling. Nå er det på ca. 2 pst. Så kostnadene for det norske samfunnet med å ta vare på dette velstelte jordbrukslandskapet over hele Norge har faktisk utgjort en stadig mindre andel av budsjettet.

Jeg tror vi skal holde fast ved en utvikling som går i retning av færre tradisjonelle bruk, mot mer robuste bruk, ved at de tjener mer, men kombinerer det med at vi tilfører annen næringsvirksomhet til bygdene. Da kan vi være et annerledesland i den forstand at folk ikke bare bor i byer, men også bor i livskraftige bygder i dette landet.

Presidenten: Åsa Elvik – til oppfølgingsspørsmål.

Åsa Elvik (SV): Eg har lyst til å følge opp med eit spørsmål til fiskeriministeren.

Det hovudspørjaren sitt spørsmål handlar om, er i siste instans busetjing. Vi har altså sett ei parallell utvikling i fiskerinæringa til det vi har sett i landbruksnæringa, med ein stor nedgang i talet på einingar også i fiskerinæringa, slik det har vore i landbruksnæringa – frå 1988 med 22 000 fiskarar på blad B til 2001 med 14 000 fiskarar på blad B. I dag har vi ei arbeidsløyse i mange fiskeriavhengige kommunar som er opp mot 10 pst. Dette er ei dramatisk utvikling. Regjeringas svar på det var i fjor at ein kutta i løyvingane til Fiskerinæringens Kompetansesenter. I år kuttar ein i tryggingssopplæringa for fiskarane, og ein har i år prioritert å kvitte seg med endå fleire av dei minste båtane, noko som får følgjer for tilskotta til føring av fisk frå små mottaksanlegg langs kysten til fiskeforedlingsanlegg. Dette er ikkje ein politikk som legg til rette for busetjing og arbeidsplassar i distrikta, tvert imot. Er fiskeriministeren bekymra over utviklinga i busetjinga som konsekvens av utviklinga i primærnæringane?

Statsråd Svein Ludvigsen: Fiskerinæringa har en viktig oppgave knyttet til det å opprettholde bosetting og arbeidsplasser langs kysten. Det er også viktig for å kunne utnytte de lokale ressursene. Vi ser at både antall fiskere og antall fartøy har blitt redusert over en lang perio-

de, ja, faktisk i hele perioden etter siste verdenskrig. Det har sammenheng med flere forhold, bl.a. at vi på 1990-tallet hadde rekordlave kvoter, som igjen har hatt konsekvenser for lønnsomheten, som igjen har hatt konsekvenser for rekrutteringen, som igjen har hatt konsekvenser for bosettingsmønsteret. Vi ser nå at ressursene er økende, ikke minst takket være den forvaltning som har vært. Det vil bidra til å sikre råstoffgrunnlaget for industrien. Og vi ser at vi gjennom de strukturtiltak som Stortinget har gitt sin tilslutning til, vil kunne øke lønnsomheten og få til en fornyelse av flåten, som gjør at vi kan utnytte ressursene 100 pst., for det er litt av den store utfordringen vi står overfor. Så er det viktig at vi gjennom reguleringer klarer å få til en jevn flyt av råstoff til industribedriftene, for det er selve ryggraden i bosettingsmønsteret. Og det å få en større grad av industriell tenkning inn i næringen, er en hovedutfordring.

Presidenten: Marit Arnstad – til siste oppfølgings-spørsmål.

Marit Arnstad (Sp): Jeg skal bevege meg tilbake til Venstres leder og landbruksministeren i mitt spørsmål.

Jeg er helt enig med representanten Elvik i at dette samlet handler om hvilken politikk denne Regjeringen fører innenfor primærnæringene, både fiske og landbruk, når det gjelder sentralisering og bosetting. Det er nå mye som tyder på at denne Regjeringen ikke prøver å stanse sentraliseringen, men tvert imot legger til rette for helt bevisste tiltak for å øke sentraliseringen. Konesjonspolitikken innenfor landbruket er et eksempel på det. Det som skjer innenfor struktureringen av fiskeriene og føringstilskuddet nå sist, er et annet eksempel på det innenfor fiske. Og spørsmålet er en må stille seg, er hvilket landbruk og hvilket fiskeri det egentlig er denne Regjeringen ønsker vi skal ha. Alle erkjenner at vi har hatt nedgang i antall bruk også tidligere, og at det har vært en sentralisering. Alle erkjenner at det også har vært nedgang i fiskeriene. Men det som vi nå må spørre oss om, er om det er en villet politikk fra denne regjeringen at en faktisk skal få en fraflytting fra de mindre brukene og fra de mindre fiskeriene, med de følger det får for kulturlandskap og for arbeidsplasser.

Presidenten: Presidenten vil anta at det er landbruksministeren som er rette vedkommende, og ikke Venstres leder.

Statsråd Lars Sponheim: Det er slik at Regjeringen arbeider for å få til et desentralisert jordbruk som er robust og ikke bare omtales i festtaler, men faktisk skal være en realitet. Inntektsutviklingen som har vært i jordbruket de siste to–tre årene, er den høyeste vi har registrert på veldig lang tid. Alle som har deltatt i denne debatten de siste 10–30 årene, har sagt at det viktigste virkemiddelet for å sikre bosetting på norske gardar er å sikre et godt inntektsgrunnlag. Det gjør vi. Men til tross for det ser vi at mange flere bønder velger å gjøre andre ting. De fleste blir boende på gardene sine – det er lys i husene på

bygdene – men de gjør andre ting. Kanskje naboen driver jorda, man driver annen næring selv eller tar lønnsarbeid. Det er utviklingen. Regjeringens politikk er å sikre at vi skal beholde folk boende på gardene, selv om man må ha et utvidet inntektsgrunnlag, leve av andre ting. I et samfunn med et så høyt velferdsnivå som Norge har, og som vi kommer til å utvikle videre, er det mange nye produksjonsområder landbruket kan arbeide innenfor ved å levere tjenester til det norske samfunn. Og det arbeider Regjeringen for gjennom prosjektet Landbruk Pluss.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Trond Giske (A): Jeg har et spørsmål til kulturministeren.

Et av kjennetegnene ved det langstrakte Norge er at vi har en fantastisk flora av små lokalaviser. Vi har 140 få-dagersaviser med nesten 2 millioner lesere. Det er aviser som betyr enormt mye for identitet, lokal kultur, demokrati og for debatt, og i dette landstrakte landet sendes de fleste av disse avisene ut gjennom Posten. Det er få plasser i Norge man kan ha et effektivt budvesen, slik man har i de store byene.

Nå har Posten økt portoen for disse avisene fra 1. januar 2004 med flere titalls millioner. Samtidig vet vi at mange av disse avisene balanserer akkurat på kanten av det de kan klare. Det kan bety at veldig mange lesere rundt omkring i Norge kan risikere å miste sin lokalavis. Jeg lurer på hva kulturministeren har tenkt å foreta seg for å sikre at disse avisene kan fortsette å komme ut.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Representanten Giske tek opp ei problemstilling som er svært alvorleg, og som sjølvsagt vedkjem meg som kulturminister, men hovudansvaret ligg hos samferdselsministeren. Det veit sikkert òg representanten.

Dette gjeld porto, og det gjeld Posten. Det har vore forhandlingar mellom avisbransjen og Posten. Desse forhandlingane er no ferdige. Det som er utgangen av dei, er at frå nyttår går prisane til avisdistribusjon opp med gjennomsnittleg 17 pst.

Eg veit at ein har bedt om eit møte med samferdselsministeren om denne problemstillinga. Eg veit ikkje utfallet av det. Det er vanskeleg for meg å gå i detaljar. Men denne avgjerda har vi akkurat fått på bordet, og vi veit enno ikkje korleis vi skal gå vidare med ho. Vi hadde håpt at det skulle vera noko meir velvilje frå Posten til å inngå gode avtalar med avisene, fordi dette er viktig for distribusjonen. Og vi er nøydde til å følgja nøye med på kva som skjer med avisene. Vi skal ikkje trekkja konklusjonane no. Det er viktig at forhandlingsinstituttet her får gå sin gang. Eg må berre avvanta møtet som skal vera mellom samferdselsministeren og avisene, og så får vi i neste omgang sjå kva Regjeringa kan gjera, men vi har ikkje noko svar på det i dag.

Trond Giske (A): Jeg takker for svaret, selv om jeg finner det litt lite tilfredsstillende når vi snakker om at

det er åtte uker til denne nye portoene trer i kraft og de økte kostnadene kommer for disse avisene.

Vi har hatt samferdselsministeren her tidligere, og samferdselsministeren viser til at mediepolitikken er kulturministerens ansvar. Det holder ikke å skyve ansvaret over på hverandre, så her må Regjeringen sammen ta et tak så vi sikrer alle disse lokalavisene.

Det er ganske dramatisk hvis folk rundt omkring i Norge skal miste avisen sin fordi staten gjennom Posten skal ta inn mer i porto. Det koster ikke mer å bringe ut disse avisene enn det det gjorde tidligere, likevel øker man portoene. Da må det jo være mulig enten å ta økt utbytte fra Posten og bruke det på tilskudd til disse avisene, instruere Posten, eller endre konsesjonsvilkårene. Hvilken metode man bruker, er ikke det viktigste for dem som får avisen. Det viktigste er at man fortsatt får beholde lokalavisen, som betyr noe både for bosetting, identitet og demokratisk ordskifte lokalt.

Jeg oppfordrer kulturministeren om å være litt mer konkret i forhold til hvordan de åtte ukene fram til nyttårsskiftet skal brukes.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg ber om at representanten tek på alvor kvar ansvaret ligg. Mediepolitikken er mitt ansvar. Vi har lagt fram eit statsbudsjett ut frå det som var situasjonen då vi la det fram, og det skal handsamast her i Stortinget.

Så har det vore forhandlingar, og det er Postens ansvar. Eg vil minna representanten om at Posten vart gjort om til eit AS for nokre år sidan. I og med at det er gjort om til eit AS, har Posten andre og friare verkemiddel enn då det ikkje var eit AS. Eg kan òg minna representanten om kva hans eige parti stemte for då ein gjorde Posten om til eit AS.

Vi har pr. dags dato ikkje full oversikt over kva dette vil få for konsekvensar for lokalavisene, fordi forhandlingane akkurat er ferdige. Eg skulle gjerne hatt eit verkemiddel til å dirigera Posten, men det verkemidlet er faktisk teke frå Regjeringa. Representanten ristar på hovudet, men då har han ikkje særleg greie på korleis desse tinga fungerer. Vi kjem til å følgja nøye med, og så må vi sjå i neste omgang kva vi kan gjera. Denne regjeringa er like oppteken av lokalavisene som spørjaren er. Så får vi ha ein samtale med samferdselsministeren om f.eks. dei forslaga som representanten kjem med, om dei kan vera ein måte å løysa problema på.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Magnar Lund Bergo.

Magnar Lund Bergo (SV): Jeg regner med at statsråden, som vi i SV, har en målsetting om å beholde lokalavisfloraen i Norge og ivareta meningsmangfoldet. Skal det være mulig, må de også ha forutsigbarhet i det de foretar seg. Det rår stor usikkerhet i avisbransjen for tiden. Det skjønner vi godt.

Gode posttjenester til fornuftige priser må være en viktig del av infrastrukturen i landet. Riktignok har Posten blitt privatisert, men de står i en monopolsituasjon, og de

opererer på konsesjon. Posten sier nå at de ikke har kulturpolitisk ansvar. Mener statsråden at det er et greit utsagn?

Øg vidare: Det er tre måter som i hvert fall statsråden kan bidra på. Statsråden kan bidra med kompensasjon, med portostøtte eller med produksjonstilskudd. Er disse tiltakene vurdert, og vil de eventuelt bli vurdert? I SV mener vi at Postens hovedoppgave er å gå med posten, og ikke gå med overskudd.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg er ikkje heilt ueinig i det siste representanten sa. Det er opplagt at når vi får klarlagt kva konsekvensane blir, må vi sjå på kva verkemiddel vi har. Representanten trekte fram nokre måtar å løysa dette på, og representanten Giske har trekt fram andre måtar. Eg ynskjer å gå i ein dialog med Samferdselsdepartementet og òg i Regjeringa for å finna ut kva vi kan gjera, for vi er opptekne av at desse lokalavisene framleis skal kunna vera eit tilbod rundt omkring i lokalmiljøa, og ikkje minst at folk som flyttar frå heim-plassen, skal ha moglegheit til å få lokalavisa, og at ho ikkje skal gå dukken.

Som sagt – forhandlingane er akkurat avslutta. Eg veit at det skal vera eit møte mellom samferdselsministeren og avisene. Eg veit ikkje når det møtet skal vera. Men vi har ein tett dialog om dette, og vi må sjå på korleis vi skal handtera dette i framtida. Men vi har ikkje fasiten klar i dag.

Presidenten: Ulf Erik Knudsen – til oppfølgings-spørsmål.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Man skal ikke kunne mye om økonomi for å forstå at det som har skjedd innenfor dette området, vil kunne være en katastrofe for de enkelte virksomhetene og de enkelte avisene.

Statsråden henviser til forhandlingsmulighetene på dette området. Etter hva jeg erfarer, er det ført forhandlinger over rimelig lang tid uten at de har ført frem. Det har blitt mot, for Posten sier, som jo rett er, at den ikke har noe ansvar for kulturpolitikken. Hovedproblemet i denne sammenhengen ligger i den monopolsituasjonen som Posten har. Man har ikke noe alternativ å gå til, man har ikke noe alternativ å forhandle med. Og noe av dette skyldes at Posten har et monopol på en god del av denne virksomheten.

Hva vil statsråden gjøre for å øke hastigheten med hensyn til å få til konkurranse i dette markedet, slik at det blir mulig å få ned prisene for de enkelte avisene?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Dette er eit spørsmål som eg ikkje reknar for å vera under mitt ansvarsområde, så eg vel å la den som har ansvaret for det, svara på det.

Presidenten: Torny Pedersen – til oppfølgings-spørsmål.

Torny Pedersen (A): Jeg hørte på svaret som ble gitt til Trond Giske, og vil ta opp litt fra det.

Staten eier Posten 100 pst. Da synes jeg det blir litt feil at man skal gjemme seg bak at det er et AS. Det er jo vi som bestemmer konsesjonsvilkårene. Forhandlingene mellom Posten og avisene er ferdig, og Posten har bestemt seg. Nå synes jeg at Regjeringen egentlig bør gripe inn. Og da spør jeg: Hva er det egentlig de vil gjøre? Vi har ikke så lang tid på oss. Og hva er det egentlig de vil gjøre for at det skal bli bedre forhold for avisene, ikke minst distriktsavisene? Det er jo ytringsfriheten vi egentlig snakker om. Det er jo distriktsavisene som egentlig får de største problemene. Problemene gjelder ikke bare Posten, men for meg som kommer fra nord (presidenten klubber), så gjelder det også merverdiavgiften og arbeidsgiveravgiften, så problemene er store. Hva har statsråden tenkt å gjøre i denne sammenhengen?

Presidenten: Presidenten må minne om at taletiden er 1 minutt.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg vil fyrst minna representanten om at når det gjeld meirverdiavgiftsreforma, så var det den førre regjeringa som la fram den saka, og ikkje den sitjande regjering. Vi har følgd opp det Stortinget har vedteke på det området. Dessutan er det nullmoms når det gjeld media, nettopp fordi det òg er viktig å tryggja det økonomiske grunnlaget til avisene.

Så er det ikkje snakk om å gøyma seg bak at Posten har blitt eit AS. Posten er eit AS, og når ein har eit AS, har ein ei rekkje spelereglar, spelereglar som òg Posten må følgja, og ikkje minst Regjeringa. Det er ikkje slik at vi berre kan AS-ifisera det eine selskapet etter det andre og dersom dei gjer noko vi ikkje er samde med dei i, så skal vi begynna å styra dei. Det fungerer ikkje slik. Difor er vi nøydd til å følgja dei spelereglane vi har i forhold til AS.

Og igjen: Det er brot i forhandlingane mellom Posten og avisene. Det brotet har nyleg skjedd, og Regjeringa har enno ikkje sagt kva ho kan gjera. Det må vi koma tilbake til når vi har fått drøfta det. Eg kan òg gjenta at samferdselsministeren skal ha eit møte med avisene og deira organisasjonar, og så får vi ta saka ut frå det. Men eg kan ikkje koma med eit svar på kva vi skal gjera, nokre få dagar etter at brotet er eit faktum. Eg vil minna representanten om at brotet kom den 3. november, og det er ikkje så veldig mange dagar sidan.

Presidenten: Eli Sollied Øveraas – til siste oppfølgingsspørsmål.

Eli Sollied Øveraas (Sp): Eg synest det er veldig godt å høyre at kulturministeren bekreftar at det er ho som er ansvarleg for mediepolitikken, og at ho vil inn i ein dialog med samferdselsministeren.

Eg var svært uroleg då samferdselsministeren brukte argumentet om ein treårig overgangsperiode når det gjeld portoauken, som eit argument for at han kunne setjast i verk.

Eg går ut frå at statsråden er godt kjend med St.meld. nr. 57 for 2000-2001, «I ytringsfrihetens tjeneste. Mål og

virkemidler i mediepolitikken», der det ikkje minst blir vektlagt at eit mangfald av aviser i alle landsdelar skal vere med på å ta vare på demokratiet.

Mitt spørsmål til kulturministeren er: Ser kulturministeren dette som det overordna målet i mediepolitikken òg i denne saka?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Det å ha eit mangfald av aviser i Noreg er veldig viktig, det har vi heldigvis, og det vonar eg inderleg vi skal fortsetja med. Som eg har sagt, har vi ikkje analysert kva desse 17 pst. i portotillegg vil ha å seia for den enkelte avisa, så langt har vi ikkje kome. Vi har ikkje hatt så mange dagar på oss, og det vil eg gjerne streka under ein gong til.

Eg vil sjølvsgå i dialog med samferdselsministeren for å finna fram til kva vi kan gjera. Samferdselsministeren er òg veldig oppteken av den problemstillinga, men vi har ikkje dei same verkemidla i forhold til Posten som vi hadde før. Men det er fleire måtar å løysa dette på. Kva vi kjem til å konkludera med, veit eg ikkje, men det kjem Stortinget til å bli gjort kjent med når den konklusjonen er gjort.

Presidenten: Vi går vidare til neste hovedspørsmål.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg har et spørsmål til landbruksministeren.

Matvareprisene øker sterkt i Norge – så mye at flere og flere forbrukere har problemer med å akseptere det. SIFOs tall viser at matvareprisene i Norge økte med 6,5 pst. siste år, mens prisene på andre varer økte med 3,5 pst. Dette slår negativt ut på landbrukssektoren, som blir mindre konkurransedyktig. Det er selvfølgelig negativt for forbrukerne.

Jeg vil minne om at da vi 1. juli 2001 fikk en halvering av matmomsen, var det en forutsetning at disse avgiftskuttene skulle komme forbrukerne til gode. Så mitt spørsmål blir: Vil landbruksministeren gjennomføre marginundersøkelser i alle ledd av matvarekjeden for å se hvem som har «spist» mest når det gjelder avgiftskuttene i forhold til matmomsen?

Statsråd Lars Sponheim: Ja, det vil jeg gjøre. Det varslet jeg da disse tallene fra SIFO kom og vi hadde debatten om dem.

Ved årsskiftet vil det være tre år siden vi innførte den halve matmomsen. Vi fikk den øyeblikkelige virkningen som skulle være der. Det er nok et noe uklart bilde med hensyn til hva som har skjedd etterpå. Slik vi forstår det tallgrunnlaget vi har pr. i dag, er i det alt vesentlige reduksjonen av matmomsen fortsatt på forbrukernes hender, om en kan si det slik. Men det er helt tydelig at også de ulike ledd har «spist» mer av dette.

Da man innførte halv matmoms, mente man ikke å fryse prisnivået. Det er en kostnadsutvikling og en løpende utvikling i samfunnet som fortsatt skal fange opp dette. Men det er fortsatt viktig for Regjeringen å sørge for at en vesentlig del av halveringen av matmomsen skal slå ut i prisene til forbrukerne. Derfor vil vi ha en full gjen-

nomgang – når vi nå har tre års erfaring med halv matmoms – for å se hvilke ulike ledd som har stukket av gårde med de prisøkningene som har vært i perioden.

Øystein Hedstrøm (FrP): Prisene i Norge stiger altså betydelig, mens Lidl og andre bidrar til at prisene i f.eks. Sverige og Finland holdes nede. I en situasjon der landbruksministeren har tatt til orde for lavere matvarepriser i Norge, eller – ifølge Sem-erklæringen – for reduksjon av prisforskjellene, vil han samtidig øke kjøttkontrollavgiftene i Norge, som fra før av har ligget på europatoppen.

Jeg som opposisjonspolitiker har vanskelig for å forstå sammenhengene her. På den ene siden skal man redusere prisforskjellene eller få lavere matvarepriser. På den andre siden øker man kjøttkontrollavgiften til det dobbelte – og ligger på europatoppen. Hvordan henger dette sammen? Hvordan skal man da klare å utvikle en konkurransedyktig foredlingsindustri/landbrukssektor i Norge når det gjelder priser?

Statsråd Lars Sponheim: For det første vil jeg si at det viktigste virkemiddelet for å holde prisene på et lavest mulig nivå med vårt kostnadsbilde er å ha en virksom konkurranse. For vi har fått dokumentert ganske tydelig at vi også på helt andre områder enn mat har høyere priser på produkter i Norge enn man har i f.eks. Sverige. Derfor er det å sørge for konkurranse på alle plan et viktig virkemiddel.

Regjeringen har i sitt forslag til statsbudsjett foreslått å øke matavgiftene samlet, med et proveny på 195 mill. kr, for å klare å finansiere det nye mattilsynet.

Det er slik at kjøtt i alle år har vært en gratispassasjer når det gjelder løpende tilsyn. Vi har en egen kjøttkontrollavgift, som er noe annet enn generell næringsmiddelavgift. Det er betaling, timesats, for veterinærer som står ved samlebandet og kontrollerer. Dette skal etter loven finansieres av brukerne. Men så har da kjøtt sluppet annen avgift gjennom alle disse årene. Det er det vi nå får – den samme type avgift på tilsyn fra jord til bord som alle andre næringsmidler har. Det er ingen urimelighet. Kjøtt har i alle år vært gratispassasjer på dette området.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Grethe Fossli.

Grethe Fossli (A): Trygg mat er også god helse og god forebygging av helse. Det er ikke bare et forbrukerspørsmål. Derfor står også Helsedepartementet bak den nye matloven.

Det nye mattilsynet har mange oppgaver. Blant annet skal det drive med utredningsoppgaver, med internasjonalt arbeid, kontakter osv. Dette koster penger. Bør det ikke være statens ansvar å bidra til god helseforebygging og godt helsearbeid ved nettopp å finansiere det nye mattilsynet i større grad enn det som foreslås?

Statsråd Lars Sponheim: La meg først få presisere at det er tre departementer som står ansvarlig for det nye

mattilsynet – og hele matområdet. Det er foruten Helsedepartementet, som er ansvarlig for loven og for en vitenskapskomite, Fiskeridepartementet og Landbruksdepartementet, som deler det operative mattilsynsansvaret.

Jeg deler den oppfatningen at det er et betydelig offentlig ansvar å sørge for at vi har et velfungerende offentlig mattilsyn. Det gjelder ikke minst det som har med regelverksutvikling på dette området å gjøre. Det er heller ikke foreslått å velte det over på brukerne.

Når det gjelder det løpende tilsyn, det å direkte tilføre tilleggsverdier til dem som tilvirker for å selge mat, synes jeg det er naturlig at det er de enkelte som bidrar til å betale dette. Det har Regjeringen foreslått. Alternativet er selvsagt budsjettuttellinger. Vi vet det er krevende øvelser å skaffe penger, ikke minst under behandlingene i dette huset.

Jeg vil advare sterkt mot å foreslå å redusere det ambisjonsnivået vi nå har for Mattilsynet, med de kostnader som er foreslått i neste års budsjett. Det vil være dramatisk for norsk mattrygghet.

Presidenten: Inge Ryan – til oppfølgingsspørsmål.

Inge Ryan (SV): SV vil ikke delta i hylekoret om at maten er så dyr i Norge. Vi vil faktisk gi honnør til landbruksministeren fordi han setter fokus på kvalitet og på å være opptatt av trygg mat.

Men jeg vil reise et spørsmål i forhold til dette med kontroll. Når vi har hatt høringer i komiteen, har det ikke vært noen tvil om at kontrollbiten er svært dyr i Norge. Vi vet at vi på mange områder er et kostbart land, og at vi blir regulert av mange avtaler som vi ikke rår over sjøl. WTO, EØS osv. gir oss klare føringer for hva vi må gjøre i landbrukspolitikken – dessverre. Men på kontrollsiden har vi noe større handlefrihet. Da blir det for mange av oss veldig rart at vi på en måte skal være det desidert mest kostbare landet – i hvert fall i Europa – på kontrollsiden. Er det ikke mulig å få ned kostnaden på kontrollen av næringa, slik at vi på en måte kommer på samme nivå som andre land i Europa, og at staten tar en større del av denne kostnaden?

Statsråd Lars Sponheim: Jeg vil gjerne igjen få presisere – for vi snakker om litt ulike ting: Kjøttkontrollen er en egen pålagt virksomhet vi skal drive, som skal betales av brukerne. Det er det vi kjenner som den offentlig ansatte veterinæren som står ved ethvert slakteband i Norge og kontrollerer at dyrene ikke har trikiner og andre ting vi ikke ønsker å få i oss, og som setter et offentlig stempel. Og vi vet at det er en høy timesats å ha en veterinær stående der. Det finansieres gjennom et eget fond og koster i dag 50 øre pr. kilo kjøtt. Det er ikke det generelle tilsynet for å sikre at vi har trygg mat, som starter på jordet, som starter med rester av sprøytemidler osv., og som sikrer at den maten vi får, er trygg. Det er det i tillegg det samlede Mattilsynet som skal gjøre. Der har ikke kjøttsektoren så langt betalt noe, mens alle andre har betalt knappe 2 pst. av råvarepris. Det Regjeringen inviterer til, er at også kjøttsektoren skal betale det samme

som andre næringsmiddelgrupper betaler for det samlede tilsyn, men som ikke har med den lovpålagte spesifikke kjøttkontrollen på båndet å gjøre. Dette handler om ca. 41 øre i statsbudsjettet. Og i forhold til trygg mat – ikke minst i disse dager, med debatt om smuglerkjøtt og ustemplett kjøtt – bør norske forbrukere og kjøtttilvirkere være glade for at vi kan ha et så omfattende mattilsyn i Norge.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg vil stille et spørsmål til fiskeriministeren.

Det er ikke bare antall gårdsbruk som reduseres sterkt, også fiskerinæringen gjennomgår nå en ganske kraftig strukturendring. Det skal bli færre fiskefartøy og sannsynligvis også færre fiskere.

Gjennom innretninger i neste års fiskeriavtale har Regjeringen sett det som viktigere å prioritere tiltak som skal redusere den minste delen av kystflåten, enn å prioritere tiltak som skal sikre de mest utsatte fiskemottakene, og jeg tenker da på kutt i føringstilskuddet. Forsviner disse små fiskemottakene, vil det igjen ramme den utsatte delen av fiskeflåten, nemlig de minste fartøyene, sterkest. Resultatet blir at mange små kystsamfunn vil komme til å bli rammet av en forsterket fraflytting. Dette er altså et ledd i en sentraliseringspolitikk. Synes fiskeriministeren dette er en utvikling som er ok?

Statsråd Svein Ludvigsen: Det virker som om spørsmålet bygger på en feilaktig oppfatning av at fiskeriavtalen skulle innebære et varslet kutt i føringstilskuddene. La oss ha det klart for oss at det ble brudd i forhandlingene. Da lå det på bordet et tilbud fra staten på 50 mill. kr pluss 35 mill. kr til strukturtiltak, dvs. 85 mill. kr. I fjor ble det en avtale på 70 mill. kr, pluss at vi i revidert nasjonalbudsjett plussset på 16,5 mill. kr. Det siste kravet fra Norges Fiskarlag var på 200 mill. kr. Det var da ikke grunnlag for å komme videre. Saken ligger nå til behandling i Stortinget.

Så hører jeg at spørsmålet bygger på at det i det forslaget som ligger til behandling i Stortinget, skulle være varslet et kutt i føringstilskuddet. Dessverre konstaterer jeg at Norges Råfisklag har bidratt til den desinformasjonen ved å opplyse at det i hvert fall ikke er mye over 10 mill. kr som kan disponeres til føringstilskudd. Det er en opplysning som ikke er knyttet til de faktiske forhold, for først må Stortinget vedta det, og så vil Regjeringen, i tråd med det regelverket som er, og den praksis som har vært, på nyåret fastsette fordelingen. Og da må vi komme tilbake til dette med føringstilskudd. Men det er ingenting som skulle tilsi at vi ender opp med at det ikke blir føringstilskudd til neste år.

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg skal kanskje være litt mer varsom med å gå spesifikt inn på fiskeriavtalen, som, som fiskeriministeren helt riktig sier, ligger til behandling i Stortinget. Men det er et faktum at Regjeringen har prioritert et tiltak for å strukturere den minste delen av

kystflåten gjennom forslag til neste års fiskeriavtale på bekostning av andre tiltak. De tiltakene som ligger i fiskeriavtalen, er velferdstiltak, og det er stort sett tiltak for å sikre den mest utsatte delen av næringen. Det er ikke til å komme bort fra at når det både ligger an til en strukturering av den minste flåten og til at industrien vil få det vanskeligere gjennom de tiltak som Regjeringen nå foreslår – en mulig fredning av kysttorsken er et annet eksempel – vil dette i sum ramme de små samfunnene.

Mitt spørsmål til fiskeriministeren, som ennå ikke er besvart, er: Synes fiskeriministeren det er greit at Regjeringen konsekvent fører en politikk som utarmer de små samfunnene – små gårdsbruk forsvinner, og de små fiskerisamfunnene rammes på samme måte?

Statsråd Svein Ludvigsen: Det er en feilaktig påstand at Regjeringen fører en politikk med den målsetting som her trekkes opp, og jeg tilbakeviser ett av hovedargumentene og hovedspørsmålet knyttet til struktur og bosetting, nemlig at vi gjennom fiskeriavtalen skulle ha fjernet føringstilskuddet til flåten. Det innrømmer også spøreren er et spørsmål som er reist på sviktende grunnlag.

Dessverre har Norges Råfisklag – av alle – bidratt til å skape et slikt inntrykk. Det synes jeg i så måte er svært beklagelig at en organisasjon ser seg tjent med å bidra til.

Jeg er også forbauset over at man bruker kysttorsken som et angrep mot Regjeringen. Vi forsøker, gjennom det som nå foregår av forhandlinger med russerne og det regimet som skal etableres, både å ivareta kysttorsken som ressurs og å ivareta fiskerne og bosettingen ved fjordene på en best mulig måte. Så har Stortinget gitt sin tilslutning til en strukturering av hele kystflåten, ikke den minste flåten, men hele kystflåten. De ressursene som på den måten blir frigjort, skal forbli i de gruppene som de har vært, og dermed sikrer vi den minste flåten.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Bendiks H. Arnesen.

Bendiks H. Arnesen (A): Det blir vist til at det er brudd i forhandlingene, og at man ikke skal kutte i føringstilskuddet. Man er redd for at kombinasjonen av de kuttene som nå foreligger, og endringene bl.a. i forhold til kondemnering, skal føre til at mange kystsamfunn går dukken.

Da vil jeg gjerne spørre: Hva er det statsråden ser for seg at man skal kutte i, hvis man ikke skal kutte i føringstilskuddet, når disse forhandlingene skal skje? Og mener Regjeringen – jeg gjentar spørsmålet som ble stilt i stad – at det er behov for å endre bosettingsmønsteret i landet vårt drastisk? Er det det som ligger bak alle disse forslagene til endringer?

Statsråd Svein Ludvigsen: Nå synes jeg nok at man trekker fiskeriavtalen noe langt, når man på bakgrunn av et brudd etter et tilbud på 85 mill. kr, som er summen av

50 mill. kr og 35 mill. kr, i forhold til fjorårets avtale på 70 mill. kr, trekker den konsekvens at dette skulle være det dramatiske instrumentet for å endre bosettingsmønsteret.

Vi har konstatert brudd i forhandlingene. Da er det god praksis for at saken sendes til Stortinget og blir avgjort der, og at vi, etter at det er gjort, vedtar fordelingen av de 50 mill. kr som da er fri i forhold til at 35 mill. kr allerede er øremerket for strukturtiltak. Da er det ikke slik at jeg har varslet at vi ikke skal kutte i føringstilskuddet. Vi må få vedtatt dette først, og så får vi bestemme hvordan vi skal fordele de 50 mill. kr som ligger til grunn for forslaget i Stortinget. Men jeg konstaterer at de som nå har fordelt det og påstår at det bare er litt over 10 mill. kr som går til føringstilskudd, ikke har dekning for de påstandene. Det er desinformasjon.

Presidenten: Åsa Elvik – til oppfølgingsspørsmål.

Åsa Elvik (SV): Fiskeriministeren kan same kva ikkje komme seg vekk frå at det å innsnevre ramma til 50 mill. kr vil gå ut over noko. Det må anten gå ut over velferdstiltak, sånn som garantilotten, føringstilskott eller tilskott til lineegningssentralar. Dei to sistnemnde utgjør altså relativt små beløp, men dei bidreg i veldig stor grad til å oppretthalde den minste flåten og dei minste anlegga langs kysten.

Eg har oppfatta at ein del fiskarar, spesielt kystfiskarar, og den minste flåten føler seg svikta av denne regjeringa. Eg registrerer at Fiskeribladet brukar ganske sterke ord på leiarplass i fredagens avis, der dei seier at fiskeriministeren si utsegn om at han ønskjer «å forandre for å bevare» blir meiningslaus, og at han heller burde snakke om «å forandre for å utsette». Det er ganske sterke ord frå den største fiskeriavisa langs kysten.

Eg registrerer òg at fiskarane føler seg svikta fordi denne regjeringa prioriterer å kvitte seg med dei minste båtane framfor å leggje til rette for at små båtar og små mottak skal overleve.

Er fiskeriministeren fornøgd med situasjonen som han no er?

Statsråd Svein Ludvigsen: Det blir jo ikke mer riktig av at representanten framsetter den påstand at denne regjeringen skal ha bort de små båtene. Vi har gjennomført, med støtte fra Stortinget, et tiltak for å strukturere flåten for å øke lønnsomheten. De ressursene som blir frigjort, skal tilbakeføres til de gruppene. Det betyr at den minste flåten vil få et bedre driftsgrunnlag. Så får vi brudd i forhandlingene etter at det siste kravet fra Fiskerilaget er på 200 mill. kr. Avtalen i dette året er på 70 mill. kr. Vi har lagt fram et forslag på 50 mill. kr pluss 35 mill. kr. Det er et forslag som nå ligger til behandling i Stortinget. De 50 mill. kr skal fordeles på flere formål hvis det finnes formålstjenlig, men først skal Stortinget vedta beløpet.

Vi må også ta med oss at det i fjor var 38 tilføringstilskudd. I tillegg var det garantilott, i tillegg var det bl.a. selfangst og en del andre tiltak. Det skal vi da fordele på

nyåret når Stortinget har vedtatt det, men det er ingen grunn til å tegne skremsebilder, som man bidrar til nå, enten man refererer til Fiskeribladet eller til Norges Råfisklag, og påstå at det ikke blir noe til føringstilskudd.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at for den som ikke er medlem av vedkommende fagkomite, høres det ut som om både spørsmål og svar nå er repetert tilstrekkelig mange ganger.

Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp): Det er mulig presidenten ikke har helt rett i det. Iallfall er det slik at når man ikke bare hører på hva Regjeringen sier, men også ser på hva denne regjeringen faktisk foreslår innenfor fiskerieringen, er det vanskelig å konkludere på annen måte enn at det man står overfor her i fiskerieringen, er en villet sentralisering.

Mitt spørsmål til fiskeriministeren er da: Har Regjeringen skaffet seg noen oversikt over hvor mange fiskere som skal ut av næringen som følge av de strukturendringene Regjeringen nå har fått gjennomført sammen med Fremskrittspartiet? Og: Dersom man reduserer føringstilskuddet, hvor mange lokale mottak skal vekk? Har fiskeriministeren gjort noen beregninger på det? Og videre: Har fiskeriministeren foretatt noen som helst vurdering av hva de tiltakene som nå enten er gjennomført eller kan bli foreslått, faktisk vil bety for bosettingen langs kysten i Norge?

Statsråd Svein Ludvigsen: Vi begynner vel etter hvert å fjerne oss langt fra fiskeritavtalen, for det vi nå tar opp, er den debatten som var knyttet til strukturtiltakene, og som Stortinget har vedtatt.

Det er feil å si at dette er en villet sentralisering. Vi ser at i hele etterkrigstiden, og da er det annen verdenskrig det er snakk om, har vi hatt en reduksjon i antall fiskere i flåte, og vi ser at det samme skjer på industrisiden. Det har noe med ressursgrunnlag å gjøre, og det har noe med manglende lønnsomhet å gjøre. Det vi nå gjør gjennom flere tiltak, er å snu en uheldig utvikling. Det verste vi kunne gjøre, ville være å gjøre ingen ting, slik som representanten Arnstad anbefaler oss å gjøre. Da ville det ha gått enda verre. Vi snur nå en utvikling gjennom å sikre lønnsomheten, sikre rekrutteringen og sikre driftsgrunnlaget for fiskeriindustribedriftene på helårsbasis. Og da er det slik at denne regjeringen gjør mer på fiskeriområdet for å stanse en utvikling, enn Regjeringen har gjort i forkant av det arbeidet vi har startet, og som vi har fått tilslutning for i Stortinget.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg har et spørsmål til fiskeriministeren. Det er vel ingen stor overraskelse.

Vi har utvidet territorialgrensen til 12 nautiske mil. Vi skal opprette en trafikkentral i Vardø, og det er bra. Samtidig er det nedsatt et utvalg av Fiskeridepartementet som går inn for at fiskefartøyene har vikeplikt i seilings-

leden langs kysten. De har vikeplikt i «turning point». Det hjelper lite hvis man har not ute. Man kan ikke vike mye når man ligger med not ute.

Har fiskeriministeren tenkt å gjøre noe med dette, altså at fiskefartøyene har vikeplikt? Folk krever svar på det, for de tror ikke det er sant. Det ville være veldig artig å få rede på i dette huset om fiskeriministeren har tenkt å gjøre noe, og om han kan gjøre noe, og hva man kan tenke seg å gjøre.

Statsråd Svein Ludvigsen: Representanten Bastesen reiser jo en del problemstillinger som ikke nødvendigvis henger sammen, som territorialgrensen, farleier og vikepliktproblematikken. Men som det blir referert til, er dette av de ting som vi arbeider med i departementet. Jeg har nok behov for å få de anbefalingene og få belyst disse problemstillingene før jeg trekker noen konklusjon.

Når vi har trukket konklusjonen og fått gjennomgått disse tingene, skal jeg gjerne bidra til, både i Stortinget og overfor enkeltrepresentanter, å få fram det beslutningsgrunnlaget vi har, og den beslutningen som skal fattes.

Men for øvrig er det faktisk både lovmessige og internasjonale konvensjoner og regelverk som regulerer dette med trafikken og vikeplikt.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg står her, og jeg har jo drevet med fiske. Jeg kjenner IMO-reglene. At fiskefartøyer har vikeplikt i seilingsleder, er ikke noe nytt. Det burde også Fiskeridepartementet vite. Folk krever et svar, om det virkelig er tilfellet at utvalget, nedsatt av Fiskeridepartementet, går inn for at fiskebåter har vikeplikt i seilingsleder. Det er ikke noe som en trenger å sende ut på høring. Det bare er sånn. Det har vi skrevet under på.

Hva har man tenkt å gjøre?

Statsråd Svein Ludvigsen: I forbindelse med den økte trafikken langsmed norskekysten har Regjeringen og Stortinget sett nødvendigheten av å utvide territorialgrensen. Den vil være på plass fra 1. januar 2004. I tilknytning til det har man sett nødvendigheten av å etablere farleder innenfor territorialgrensen, for på den måten å lede trafikken så langt ut fra kysten som vi kan i henhold til internasjonale konvensjoner. Det forhindrer ikke at trafikken kan gå lenger ut, og mye av trafikken vil gå utenfor territorialgrensen. Da er det naturlig når vi etablerer farledene, at vi gjennomgår hele regelverket og håndteringen av trafikken i farledene.

I den sammenhengen er det at vi ser på alle problemstillingene. Men det er ikke mulig for meg å svare noe mer konkret på den problemstillingen som her tas opp. Jeg synes vi nå skal få gjort arbeidet i forbindelse med etableringen av farledene, før vi trekker noen flere konklusjoner.

Presidenten: Vi går videre til siste hovedspørsmål.

Øystein Djupedal (SV): Jeg vil gjerne stille et spørsmål til kulturministeren.

Når det gjelder mediepolitikken i Norge, er det slik at vi ønsker et større mangfold, også i eteren. Når vi ser på konkurranseforholdene for de kommersielle kanalene og de ikke-kommersielle, vil vi se at det i den siste tiden har vært en vridning i favør av de kommersielle, simpelthen fordi utfordringene for dem som ikke har kommersielle inntekter, er veldig mye større, knyttet til en rekke store utfordringer i tiden framover, både i forbindelse med digitalisering, bakkenett, barne- og ungdomsprogram og de konsesjonsvilkår som ministeren og Stortinget sammen ble enige om.

Mitt spørsmål til kulturministeren er: Ser statsråden for seg at denne konkurransesituasjonen kan fortsette på samme måte som nå, nemlig i disfavør av en kanal som for mange av oss er et stort pre, nemlig en ikke-kommersiell, en ikke reklamefinansiert kanal? Dette vet jeg kulturministeren er enig i. Men det er klart at det vi nå ser, gjennom det siste statsbudsjettframlegget, i praksis er en favorisering av de kommersielle kanalene, simpelthen fordi de kanalene som ikke lever av reklame, ikke har den samme muligheten til øvrig inntekt, som f.eks. reklamekanalene har.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Det var eit ganske omfattande og veldig viktig spørsmål.

No meiner eg at dei meir enn tre milliardane som vi løyver til NRK via kringkastingsavgifta, absolutt bør vera eit godt tilskot til NRK for å driva god, ikkje-kommersiell kringkasting. Det er mange problemstillingar, og det er fleire av dei som ligg til behandling i Stortinget.

Representanten nemnde digitalisering og bakkenett. Eg håpar vi klarer å koma fram til einigheit der, slik at vi får sett i gang utbygging av eit bakkenett, slik at óg konkurranseforholda blir betre mellom dei ulike instansane.

Vi har valt i dette landet å ha ein statsfinansiert kanal, NRK, og vi har nokre reklamefinansierte TV- og radiosendarar. Slik trur eg òg det vil vera i framtida. Med det forslaget vi har lagt fram i statsbudsjettet når det gjeld NRK, meiner vi at NRK absolutt bør ha moglegheit til å gjennomføra gode program som viser at NRK er eit alternativ til mange av dei kommersielle sendarane.

Eg er einig med representanten i at det kan sjå ut som at programtilbodet blir stadig meir likt. Det er ei utfordring for NRK. No vil ikkje eg som generalforsamling i NRK gå inn og begynna å dirigera kva for sendingar og program dei skal ha. Det reknar eg med at representanten òg er einig i at eg ikkje skal gjera. Men samtidig er det ei viktig oppgåve for NRK å visa at dei er finansierte på den måten, at dei skal vera eit alternativ til mange av dei andre, som berre byggjer på det kommersielle.

Øystein Djupedal (SV): Jeg takker for svaret.

Det er klart at vi skal ikke her i salen være generalforsamling, og vi skal heller ikke drive budsjettbehandling når det gjelder et slikt spørsmål. Men det overordnede synet er at nå står NRK – og for så vidt også TV 2 – overfor et teknologisk kvantesprang som er såpass omfattende

de at det vil kreves store investeringer. Dette må NRK ta, selvfølgelig. Men i tillegg til alt det andre NRK driver, er NRK på mange måter også nasjonens arkiv, knyttet til at de har mange episoder, mange programmer og mye av det som er nasjonens identitet, på lyd og bilde. Dette må digitaliseres og tas vare på for framtidige generasjoner. En del av dette er ikke en del av programvirksomheten. Når man da får rammevilkår som gjør at dette må tas gjennom ordinær drift, er det klart at det kan oppleves vanskelig. Det har jeg stor forståelse for.

Poenget er da: Hvordan klarer man å sørge for at disse store teknologiske kvantesprang, ivaretagelse av det som er nasjonens hukommelse, tilpasses den økonomi man har? Det er selvfølgelig min store bekymring, i tillegg til at NRKs tilstedeværelse i hele landet må opprettholdes gjennom sitt distriktskontornett, som de kommersielle i samme grad selvfølgelig ikke har. Dette er en stor mediepolitisk utfordring, som jeg tror kulturministeren og SV vil være enige om. Men akkurat nå er konkurransen dessverre i favør av de kommersielle, og ikke i favør av de ikke-kommersielle, som ligger vårt hjerte nær.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg er ikkje heilt einig i beskrivinga av at konkurransen er i disfavn av NRK og i favør av dei ikkje-kommersielle, for vi har laga rammevilkår for NRK som eg synest er gode. Vi har valt ikkje å auka kringkastingsavgifta denne gongen. Eg tenkjer her på litt lengre sikt i forhold til NRK. NRK hadde eit stort ynske, som vart lagt fram for meg då eg vart kulturminister, nemleg det å få koma inn i momssystemet. Dei har òg no fått den momssatsen som dei har bede om, fordi dei skal ha romslegare rammevilkår og større fridom i forhold til korleis dei produserer programma sine. Det har dei fått.

Så veit vi at Stortinget òg har vedteke at når det gjeld digitaliseringa og bakkenettet, er det noko som skal skje utan statlege midlar, men det skal skje på kommersiell basis. Det står Stortinget bak. Det er ikkje til neste år dei store utteljingane vil koma på akkurat den utbygginga, det blir i åra som kjem. Eg trur likevel at NRK treng betre økonomiske rammer i åra som kjem, ikkje berre fyrst og fremst til neste år, for til neste år kan dei få full utteljing av at dei har kome inn i momssystemet. Og så må vi sjå på kva behovet blir i åra som kjem.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Trond Giske.

Trond Giske (A): Kulturminister Svarstad Hauglands budsjett innebærer at NRK for første gang siden krigen ikke får kompensert for økte kostnader. Det står i budsjettet at det innebærer en videreføring av NRKs økonomiske rammebetingelser på dagens nivå, men ifølge regnestykkene kommer NRK 100 mill. kr dårligere ut. Så mitt første spørsmål er om ikke kulturministeren gjennom sitt budsjett har feilinformert Stortinget når det gjelder NRKs rammebetingelser.

I tillegg er NRK inne i en femårig omstillingsprosess, og da gjelder det å ha forutsigbare rammer. Og mitt andre

spørsmål er: Er det ikke litt uprofesjonelt eierskap å endre rammebetingelsene for en bedrift som er inne i den type omstilling, og som gjør en kjempeinnsats for å rasjonalisere sin drift og få mest mulig program ut av pengene?

NRK er kanskje det viktigste mediet vi har for å dekke hele Norge, for å sørge for god distriktsprofil og for å sørge for allmennkringkasteroppdraget. Mitt tredje spørsmål er om kulturministeren ikke synes det er viktig å sørge for at NRK har skikkelige økonomiske rammebetingelser.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Jo, eg synest det er viktig. Det er mange som har vist til den siste krigen i dag, både ein og to gonger, og det kan godt henda at det er tilfellet. Men poenget er at vi har lagt inn andre føringar for NRK som gjer at dei ifølgje seg sjølve får større rom i forhold til programproduksjonen, og at det òg vil vera godt for dei økonomisk.

Ein av grunnane til at vi ikkje har gjort noko med kringkastingsavgifta denne gongen, er at NRK og kringkastingsavgifta stadig er under press fordi det er ein del som ikkje får inn NRK2. Eg meiner at når vi får digitaliseringa på plass, kjem klagene frå alle dei som ikkje får inn NRK2 – som gjer at vi har eit press på NRK – til å falla vekk, og då kan det vera meir naturleg å heva kringkastingsavgifta, slik at NRK framleis skal kunna vera den gode ikkje-kommersielle kanalen i Noreg. Eg kjem til å kjempa for at han framleis skal vera det, og eg vonar òg at det vil bli tilfellet.

Presidenten: Magnar Lund Bergo – til oppfølgings-spørsmål.

Magnar Lund Bergo (SV): Statsråden og jeg har hatt noen runder før om distriktskontorene i NRK. Det er en del av pakken, og det er også en del av omstillingen som har vært upopulær ute i distriktene.

Slik jeg har forstått statsråden, har statsrådets egentlige ønske vært som SVs, å opprettholde distriktskontorer med egen administrasjon i alle fylkene. Derfor ble jeg litt overrasket da jeg fikk kjennskap til at de besparelsene som er foretatt i forbindelse med den omstruktureringen som er gjort i NRK, betyr 7 kr pr. lisens. Kunne statsråden tenke seg å ta et initiativ, slik at Stortinget kunne få til behandling muligheten for å gjenopprette kontorer i alle fylkene for en tier mer i lisens?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Dette er jo ein runde som vi har hatt mange gonger, og her kjem òg balansegangen mellom å vera ei generalforsamling i NRK og å gi styringa i NRK fridom i forhold til korleis dei organiserer arbeidet sitt, inn. Eg kjem til å følgja nøye med i det som skjer i NRK i forhold til distriktskontora. Eg har òg teke nokre grep som gjer at vi held ein del distriktskontor ved lag, noko eg er veldig glad for.

Når det gjeld det samarbeidet som har skjedd i nokre fylke, kjem vi til å følgja nøye med på kva for programtilbod lyttarane og sjåarane får. Det er det endelege pro-

gramtilbudet til lyttarane og sjåarane som er viktig. Dette har ikkje fungert lenge nok til at ein kan trekkja nokon konklusjon om at det har blitt dårlegare. Kanskje det til og med har blitt betre i nokre fylke – kva veit eg om det? Men vi har i alle fall ikkje nok kunnskap enno til å trekka ein konklusjon. Eg ser på representanten at han meiner at det må bli dårlegare, men det meiner ikkje eg treng vera resultatet. Det er klart at når dei slår saman ein del av administrasjonen, skal dei likevel laga program, og den delen er blitt styrka.

Som sagt, vi kjem til å følgja dette nøye, og eg kjem i alle fall ikkje i dag til å seia til Stortinget at dei skal gå inn for at det skal vera distriktkontor i alle fylka, og at dei skal påleggja NRK å gjera det.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir en del endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Olav Gunnar Ballo til statsministeren, vil bli besvart av kommunal- og regionalministeren.

Spørsmål 8, fra representanten Åslaug Haga til arbeids- og administrasjonsministeren, vil bli besvart av landbruksministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 15, fra representanten Ingrid I. Opedal til kommunal- og regionalministeren, vil bli besvart av miljøvernministeren på vegne av kommunal- og regionalministeren. Spørsmålet vil bli tatt opp av representanten Karin Andersen.

Spørsmål 17, fra representanten Signe Øye til kommunal- og regionalministeren, vil bli besvart av miljøvernministeren på vegne av kommunal- og regionalministeren.

Spørsmålene 16 og 18, fra henholdsvis representantene Oddbjørg Ausdal Starrfelt og Morten Høglund til kommunal- og regionalministeren, må utsettes til neste spørretime.

S p ø r s m å l 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Olav Gunnar Ballo til statsministeren, vil bli besvart av kommunal- og regionalministeren på vegne av statsministeren.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg har følgende spørsmål til statsministeren:

«En asylsøker fra Moldova ble den 15. november 2002 utvist fra Norge etter å ha blitt dømt i en straffesak.

Han har kone og barn i Hammerfest. Etter utvisningen har familien ikke hørt fra ham. De frykter at han er drept etter at utvisningen fant sted.

Er statsministeren tilfreds med en asylpolitikk der norske myndigheter ikke vet om en asylsøker er tatt av dage umiddelbart etter utvisning fra Norge, eller vil han nå ta initiativ til å bringe klarhet i hva som kan ha tilstøtt asylsøkeren?»

K a r i L i s e H o l m b e r g hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Erna Solberg: Spørsmålet er stilt til statsministeren, men siden spørsmålet gjelder utlendingsfeltet, avgir jeg svaret.

Utlendingsloven åpner for å utvise utlendinger som har begått straffbare handlinger. Det er også min oppfatning at Stortinget har vært opptatt av at det skal vi gjøre, og faktisk også stramme inn på dette området. Dette er ikke en del av norsk asylpolitikk, men dreier seg om hvilke utlendinger som skal gis beskyttelse mot forfølgelse i Norge.

La meg først slå fast det faktum at ingen asylsøkere blir utvist fra Norge. Dersom en utlending som oppholder seg i Norge som asylsøker, vurderes utvist, avgjøres alltid asylsøknaden før vedtak om utvisning. Når søknad om asyl er avgjort, er ikke utlendingen å regne som asylsøker lenger. Tilsvarende gjelder når en utlending søker asyl etter at vedtak om utvisning er fattet. Utvisning blir ikke iverksatt før det er klarlagt om utlendingen er flyktning eller av andre årsaker ikke kan bli sendt tilbake til hjemlandet.

Før det fattes vedtak om å utvise en utlending, gis vedkommende et forhåndsvarsel om at forvaltningen vurderer å utvise vedkommende, og bakgrunnen for dette. Utlendingen får anledning til å gi et tilsvarende svar, og Utlendingsdirektoratet fatter deretter vedtak om utvisningen i første instans. Det følger av utlendingsloven at det alltid skal vurderes om en utlending er vernet mot forfølgelse før vedtak som innebærer at utlendingen må forlate riket, fattes. Det innebærer at forvaltningen alltid vurderer om den utviste vil kunne risikere forfølgelse eller annen umenneskelig behandling i hjemlandet. I så fall blir ikke utlendingen utvist fra Norge.

I denne saken har utlendingsforvaltningen vurdert det slik at den utviste utlendingen ikke har krav på beskyttelse i Norge. Han ble utvist til hjemlandet fordi han er dømt for straffbare handlinger. Det er ikke praksis at Norge følger opp utviste utlendinger etter retur til hjemlandet.

Jeg har lyst til å minne om at vi sender tilbake nesten 10 000 personer, hvorav ca. 1 000 er utvist på bakgrunn av kriminelle handlinger.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg har reist to tidligere spørsmål i samme sak. Det har vært skriftlige spørsmål, først til kommunalministeren i mai, og deretter til statsministeren i juni. Jeg vil kort sitere fra brevene, som er likelydende fra begge, der det står:

(Ballo)

«Når utlendingsmyndighetene har fattet et vedtak som innebærer at utlendingen må forlate riket, ligger det allerede en grundig vurdering av at vedkommende ikke vil bli utsatt for noe som kan gi beskyttelsesgrunnlag i Norge. Utlendingsmyndighetene foretar dermed ikke noen nærmere kontroll med vedkommendes situasjon etter tilbakereisen.»

Dette kansellispråket koker ned til, dersom man analyserer hva som faktisk står der, at fordi norske myndigheter har vurdert at det ikke foreligger noen risiko, foreligger det ikke noen risiko. Dette på tross av at man har med et konkret tilfelle å gjøre der ingen har hørt fra personen umiddelbart etter utvisning fra Norge.

Vil statsråden være bekjent av en flyktning- og asylpolitikk der man ikke går denne type meldinger etter i sømmene, med hensyn til at folk faktisk er kommet bort umiddelbart etter at de er utvist?

Statsråd Erna Solberg: Utlendingsadministrasjonen har dessverre ikke mulighet til å følge opp utvisninger som vi foretar hvert eneste år, både hjemsending av flyktninger og utvisning og utsendelse av kriminelle, i det antallet vi pr. dags dato gjør. Det vil ikke være mulig å legge opp til en praksis hvor vi skal sikre oss hva som skjer når folk sendes tilbake.

Det har ved ulike tilfeller vært foretatt analyser av enkeltgrupper når det har blitt hevdet at de bl.a. har blitt utsatt for etterforskning og fengsling ved tilbakesendelse. Man har da sjekket sakene. Vi kan ikke gjennomføre som en normalprosedyre at vi kontinuerlig skal ha en oppfølgingstjeneste for personer som har forbrutt norsk lov og er utsendt av dette landet.

Det kan være mange grunner til at man ikke tar kontakt med sin familie også etter at man er hjemsendt. Jeg ser at det kan være grunnlag for at vi i enkeltsaker skal gå inn og be utenriksstjenesten om å sjekke om det som er bakgrunnen for at man opprettholder en praksis på enkelte områder, skal gås etter i sømmene, og det gjøres altså regelmessig.

Olav Gunnar Ballo (SV): Det er ingen som ber statsråden sjekke enhver sak i forhold til utvisning eller når man er sendt ut av landet. Men i saker der vedkommende ikke kan oppdrives etterpå, og der familien verken i Moldova eller i Norge er kjent med skjebnen til vedkommende, må norske myndigheter ha et ansvar for å få kartlagt saken nærmere. Dette har jeg altså stilt spørsmål om to ganger tidligere. Jeg registrerer at statsråden fortsatt ikke har tenkt å ta noe initiativ til å finne ut av det. Vedkommendes ektefelle bor nå i Hammerfest, har et barn på fem år og står selv i fare for å bli utvist til et land der man ikke vet hvordan det gikk med ektefellen. Ser ikke statsråden at hun har et ansvar for å få kartlagt denne saken nærmere?

Statsråd Erna Solberg: Nei, jeg mener at vi ikke har et ansvar for få kartlagt saken nærmere.

Jeg vil anbefale at man her bl.a. bruker de organisasjonene som har en mulighet til å se etter og finne frem til personer i andre land, men som aldri vil gjøre det på oppdrag fra en stat hvis man spør om det. Man kan f.eks. fra familiens side kontakte Røde Kors med spørsmål om de kan hjelpe til med å finne ut noe nærmere.

Hvis vi får noen flere opplysninger, vil jeg selvfølgelig se om vi skal gå nærmere inn på å ha kontakt med landets myndigheter. Men vi må alltid huske at vi er avhengige av å gå via landets myndigheter for å høre mer om enkeltsaker, og gjøre det via de offisielle kanalene.

S p ø r s m å l 2

Torstein Rudihagen (A): Eg har følgjande spørsmål til finansministeren:

«Med virkning fra og med inntektsåret 2001 ble det gjort endringer i forskrift om skattemessig bosted og forskrift om folkeregistrering. Disse regelendringene skulle gjøre det lettere for enslige pendlere å være bostedsregistrert i sin hjemkommune. Nå viser det seg at enslige pendlere som leier bolig i foreldrehjemmet i hjemkommunen, ikke får det definert som selvstendig bolig. Dette synes urimelig, og forskriftene tolkes også ulikt i skatteetaten.

Vil statsråden ta initiativ for å rette opp forskriften?»

Statsråd Per-Kristian Foss: Enslige som pendler mellom foreldrehjem og annen selvstendig bolig, anses som bosatt i den andre boligen fra og med det året personen fyller 22 år. Dette er fastsatt i forskrift om folkeregistrering. Det følger også av forskriften at en person med minst tre års botid i en kommune som begynner å pendle til en bolig i en annen kommune, på visse vilkår fortsatt kan anses bosatt i den første kommunen. Ett av disse vilkårene er at det boligarealet han disponerer i den første kommunen, er minst dobbelt så stort som boligarealet hans i den andre kommunen.

Hvor en person i medhold av disse reglene skal anses bosatt, beror på en konkret vurdering av det enkelte tilfelle. Denne vurderingen gjøres av de lokale folkeregistreringsmyndighetene. Til hjelp for vurderingen har Skattedirektoratet gitt visse retningslinjer i Lignings-ABCen. Foreldrehjem som sådant vil aldri kunne anses som selvstendig bolig i forhold til disse reglene dersom man er over 21 år og disponerer en annen selvstendig bolig. Personer eldre enn 21 år må dermed sørge for at en eventuell pendlerbolig bare kvalifiserer som uselvstendig bolig.

Det er formelt intet i veien for at man leier bolig av foreldrene i deres bolig og får denne godkjent som en selvstendig bolig etter reglene. Forutsetningen er imidlertid at forskriftenes krav til tilstrekkelig disposisjonsrett og areal er oppfylt, at man har bodd i boligen i tre år før pendlingen tar til, og at man betaler reell leie for boligen.

Kravet til egen disposisjonsrett vil her ha som konsekvens at utleier, altså foreldrene, må gi juridisk avkall på sin disposisjonsrett til den utleide delen. Slike leiekon-

trakter kan ikke utelukkes, men jeg får vel legge til at det neppe er vanlig i familieforhold.

Disponerer man to boliger som er selvstendige i henhold til reglene, vil en bolig utleid av foreldrene på normale leievilkår kunne gå foran en annen bolig dersom den er dobbelt så stor som den andre boligen.

Jeg ser etter dette ikke noe behov for å vedta noen endringer i forskriftsverket på dette området.

Torstein Rudihagen (A): Eg takkar for svaret.

Som finansministeren er inne på, er kjernen i dette spørsmålet retten til å leige i foreldreheimen. Finansministeren kjenner sikkert òg historia til einslege pendlarar som i stor grad blei tvangsflytta så snart dei hadde ei kokeplate på brakka si. Det var folk som reiste heim kvar helg, og som hadde si tilknytning til heimkommunen, men som måtte pendle på grunn av arbeidet sitt. Så blei det ei opprydding i 2000, med verknad frå 2001. Den konkrete saka som er bakgrunn for spørsmålet mitt, gjeld for så vidt to forhold. Det eine, som eg meiner er urimeleg, er at vedkomande når han oppfyller stort sett alle dei krava i forskrifta som finansministeren her har referert til, blir flytta på grunn av at buplassen han leiger i heimkommunen, er ein buplass i foreldreheimen.

Det andre er at dei ulike fylkesskattekontora her har ei ulik tolking. Vedkomande hadde gått fram i høve til fylkesskattesjefen i Oppland, fått klarlagt reglane og innretta seg deretter, men så trekkjer fylkesskattesjefen i Sør-Trøndelag den motsette konklusjonen. Med andre ord: Det er behov for ei opprydding i forhold til fylkesskattekontora.

Statsråd Per-Kristian Foss: Her stilles egentlig to tillegsspørsmål. Det ene er: Er reglene klare nok? Og det andre er: Praktiseres de likt?

Det første spørsmålet har jeg i grunnen svart på. Jeg synes at reglene er veldig klare. Jeg synes også at Lignings-ABCen på side 222 og på side 225 gir ganske enkle og begripelige instruksjoner. En behøver faktisk ikke å gå til noen ligningsfunksjonær engang; enhver kan lese seg til dette. Det holder altså ikke med å leie gutterommet, for å si det slik. Det må være et selvstendig leieforhold, og beskrivelsen av dette er gitt i mitt første svar.

Det andre spørsmålet er om reglene tolkes ulikt. Det kan jeg ikke utelukke. Derfor er det også åpnet for betydelige ankemuligheter, til ligningsnemnd, til overligningsnemnd, og dersom den siste avgjørelsen skulle skjerpe den første, altså gå i skattyters disfavør, så er det også en tredje ankemulighet, til fylkesligningsnemnda. Så rettssikkerheten her skulle være rimelig godt ivarettat om man bruker denne muligheten.

Torstein Rudihagen (A): Takk for det. Eg kan ikkje seie anna enn at her er eg litt ueinig med finansministeren, for den konkrete saka avdekkjer nettopp det. Her oppfyller ein altså krava til bustad når det gjeld storleiken på bustaden i heimkommunen, og der ein er på arbeid. Avslaget frå fylkesskattesjefen i Sør-Trøndelag er grunngeve med at ein leiger bustad i foreldreheimen, for

alle dei andre krava i forskrifta er oppfylte. Det ligg her eit behov for å rydde opp. Det at ein leiger bustad i foreldreheimen, skal ikkje på nokon måte ekskludere mogleheita for at han skal bli definert som ein sjølvstendig bustad i heimkommunen.

Ein kan jo ikkje i utgangspunktet sjå på desse pendlarane som potensielle skattesnytarar. Det er heilt andre grupper i samfunnet som ein i så fall må gå laus på. Eg såg ein statistikk frå Noregs Bank no, der dei var inne på at det var skatteunndraging på 24 milliardar kr i dette samfunnet, men eg trur ikkje at denne gruppa bidreg til det.

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg tiltrer gjerne den hyggelige beskrivelsen av pendlere. Jeg tror heller ikke det er der vi finner de store skatteunndragelser. Men jeg kan heller ikke uttale meg om en aktuell sak som spørren ikke har reist, så påstanden om at alle krav er oppfylt, får stå for spørrens egen regning.

La meg bare minne om det jeg nevnte avslutningsvis i mitt første svar, nemlig at kravet til egen disposisjonsrett vil her ha som konsekvens at foreldrene må gi juridisk avkall på sin disposisjonsrett til det utleide areal. Det er et ganske strengt krav. Det er den generelle uttalelsen jeg kan gi.

S p ø r s m å l 3

Torstein Rudihagen (A): Eg tillèt meg å stille følgjande spørsmål til justisministeren:

«Den 12. juli 2003 ble en mann fra Skjåk drept under et besøk i Praha. En mann ble anholdt for drapet, men er senere løslatt, da vitneforklaringer utpekte en annen gjerningsmann. Så langt den dreptes familie er kjent med, er ikke den angivelige gjerningsmannen arrestert. Det er også uklart hvor etterforskningen står. Dette er en ekstrabelastning for familien, og reiser spørsmål om nordmenns rettssikkerhet i utlandet.

Hva gjør norske myndigheter for å få fortlgang i oppklaringen av denne saken?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Ambassaden i Praha ble umiddelbart koblet inn i denne tragiske saken. I dagene etter ugjerningen hadde ambassaden direkte kontakt med familien og bistod den med kontakt overfor forsikringsselskap og sykehus. Etter familiens ønske har ambassaden også holdt en person, utpekt av familien, informert om sakens videre utvikling.

Den norske ambassadøren i Praha har hatt i alt tre møter med visepresidenten for det tsjekkiske politiet i denne saken. I tillegg har ambassaden hatt jevnlig kontakt med det aktuelle politidistrikt og Interpol-kontor.

Ambassaden fikk i august opplyst at den antatte gjerningsmannen var blitt løslatt fordi etterforskningen hadde vist at det ikke var han, men en serbisk venn av ham, som hadde utført handlingen. Tsjekkiske myndigheter har siden arbeidet med å få de nødvendige informasjonen og et bilde av den nye mistenkte fra myndighetene i Beograd. Utenriksdepartementet har fått opplyst at dette nå

skal være på vei til Praha. Forutsatt at vitnene på ny bekrefter at de mener den mistenkte er gjerningsmannen, har tsjekkisk politi sagt at de vil ta de nødvendige skritt for utsendelse av internasjonal etterlysning.

Det er tsjekkiske myndigheter som må oppklare denne saken. Norske myndigheter representert ved vår ambassade i Praha vil imidlertid fortsatt følge opp saken overfor tsjekkiske myndigheter på passende måte. I tillegg har jeg henvendt meg til min tsjekkiske kollega, innenriksminister Stanislav Gross.

Helt uavhengig av denne saken vil jeg si at det å miste et barn er det verste som kan skje oss som foreldre. I den ekstreme situasjonen er man sårbar. Derfor har vi også påbegynt et arbeid med å se nærmere på oppfølgingen av pårørende generelt. Vi har altså begynt på noe som jeg ser på som svært viktig, og som jeg vil jobbe videre med, og som da er i tillegg utover det spørsmål som representanten tok opp.

Torstein Rudihagen (A): Eg takkar for svaret, særleg det siste om at ein no har sett i gang eit arbeid for ei betre oppfølging av dei pårørande. Det som undrar meg i denne saka, er dei til dels motstridande og forvirrande opplysningane som kjem frå den nordiske sambandsoffiseren i Praha, frå Kripos og frå Utanriksdepartementet.

Den 4. september uttalar pressetalsmenn i Utanriksdepartementet til avisa Gudbrandsdølen Dagningen at tsjekkisk politi har skrive ut arrestordre på den mistenkte gjerningsmannen, og at Interpol er kopla inn, slik at han kan bli pågripen om han viser seg i eit anna land i Europa enn Serbia. Det er gitt lovnad om å skjerpe og prioritere etterforskinga. Den 10. september uttala Kripos-sjefen at Interpol jaktar saman med serbisk politi på den drapsmistenkte serbaren. Kripos-sjefen uttala at han hadde stor tru på at den mistenkte ville bli pågripen. Så viser det seg den 1. november, ifølgje opplysningar frå ambassadøren og den nordiske politioffiseren, at den mistenkte enno ikkje er etterlyst gjennom Interpol. Familien som sit att i Skjåk, veit lite eller ingenting om det som eventuelt er skjedd i saka.

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg holder meg til den informasjonen jeg har innhentet. Det framgår av det svaret jeg har gitt, at ambassaden har jobbet jevnt med denne saken, og at de også skal ha hatt kontakt med familien. Det må jeg holde meg til.

Fordi jeg synes slike saker som denne, uten å prøve å snakke om det som noe generelt, alltid er vanskelige, har jeg også tatt det litt spesielle skrittet å skrive til min kollega. Jeg gjør vanligvis ikke det. Jeg har kun gjort det ved to andre anledninger tidligere, og da ikke i forbindelse med en sak som er som denne. Men i og med at jeg traff innenriksminister Stanislav Gross i april, og vi snakket om politisamarbeid, syntes jeg at jeg skulle gjøre det. Summen av saken, de faktiske forhold i saken slik jeg kjente dem, har altså foranlediget at jeg har sendt et slikt brev. Det betyr at jeg legger betydelig trykk i saken, og at jeg selvfølgelig er opptatt av at man skal få den løst så raskt som mulig.

Jeg må holde meg til den kunnskap som jeg har fått, men jeg får sjekke de informasjonen som representanten nå gir meg.

Torstein Rudihagen (A): Eg takkar for svaret, og eg vil rose justisministeren nettopp for at han tok kontakt med sin tsjekkiske kollega for å øve påtrykk i denne saka. Ein av hovudgrunnane til at eg reiste spørsmålet, var nemleg å få litt fortgang i etterforskinga av denne konkrete saka.

Men dette reiser òg eit meir prinsipielt spørsmål om rettstryggeleiken og oppfølginga av pårørande. Eg kan vise til at avisa Gudbrandsdølen Dagningen for få dagar sidan hadde eit oppslag om eit drap på ein 35-åring frå Dombås som skjedde på Gran Canaria for fem år sidan. Der blei ein britisk statsborgar pågripen og seinare tiltala for drapet, men så langt har det ikkje vore verken rettsak eller ein eventuell dom. Så her blir det avslørt ein tregleik i det spanske rettsvesenet som er til stor fortvilning, ikkje minst for familien som er att. Eg trur det er viktig at dei etterlatne blir sikra god rettshjelp når det gjeld saker i utlandet, bistand til informasjon og eventuelt nærvær under rettsaka.

Meiner justisministeren at rettshjelpsordninga fungerer bra nok, eller er det nødvendig å ta eit grep når det gjeld dette området?

Statsråd Odd Einar Dørum: Det blir for langt å gå inn på rettshjelp generelt her. Jeg mener at vi har en ordning som skal dekke, men her var jo spørsmålet: hvordan får man informasjon, og hvordan når den fram? Det er et viktig spørsmål.

Mitt generelle inntrykk, uten å kunne gå inn i den saken som representanten Rudihagen nå tok opp, er at norske utenriksmyndigheter engasjerer seg. Jeg kjenner til det fra et helt annet felt enn det som er dagens tema – barnebortføringssaker. Man legger veldig mye arbeid i det. Man har kontakt med landets myndigheter. Selv prøver jeg også å skaffe meg et grunnlag ved å reise en del for å skaffe meg innsikt rett og slett i hvordan man jobber i praksis.

Så representanten må se det som et uttrykk for min holdning at jeg har sagt to ting her i tillegg til den praktiske informasjonen. Jeg har skrevet til den tsjekkiske innenriksminister Stanislav Gross, og jeg er opptatt av å se hvordan rettsmyndighetene generelt, politiet inkludert, kan bli bedre til å møte pårørende. Det tror jeg politiet er svært opptatt av selv, og det er et felt der vi uten videre kan bli enige om at vi skal gjøre vårt ytterste for å bli gode nok.

S p ø r s m å l 4

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Ifølge Finansforbundet har fem bankansatte det siste året mottatt drapstrusler som følge av at de har fulgt sin lovpålagte plikt til å rapportere om mistanke om hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger. At det blir for-

bundet med fare å følge rapporteringsplikten, er ikke bare alvorlig for de menneskene det gjelder, men også for kampen mot hvitvasking.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre bankansatte og andre rapporteringspliktige økt trygghet i slike situasjoner?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Først for ordens skyld: Finansieringsvirksomhetsloven som i dag hjemler tiltak mot hvitvasking og den nye loven om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv., hvitvaskingsloven, forvaltes av Finansdepartementet.

Lovgivningen pålegger en undersøkelses- og rapporteringsplikt til en rekke virksomheter og juridiske personer. Rapporteringspliktig skal foreta undersøkelser for å få bekreftet eller avkreftet en mistanke om en transaksjon kan ha tilknytning til en straffbar handling – hvitvasking. Dersom undersøkelsene ikke avkrefter mistanken, skal den rapporteringspliktige av eget tiltak oversende opplysninger om den aktuelle transaksjonen, og om de forhold som har medført mistanke, til hvitvaskingsenheten ved Økokrim. Verken kunder eller tredjepersoner skal gjøres kjent med at det er blitt oversendt opplysninger til Økokrim.

Det er i forskrift besluttet at rapporteringspliktige institusjoner skal opprette forsvarlige kontroll- og kommunikasjonsrutiner. Det skal utarbeides interne rapporteringsrutiner der den tjenestemann eller -kvinne som får mistanke om transaksjoner som har tilknytning til utbytte av en straffbar handling, pålegges å rapportere til sine foresatte. Institusjonen skal utpeke en person på ledernivå som hvitvaskingsansvarlig. For å forebygge at de involverte medarbeiderne blir identifisert, har det vært iverksatt rutiner bl.a. ved at medarbeidernes navn rutinemessig skal sladdes eller utelates i forbindelse med rapportering til Økokrim. I forbindelse med kurs Økokrim har avholdt for landets politidistrikter om etterforskning av hvitvaskingsmeldinger, har spørsmålet om anonymisering av medarbeidere i institusjonene vært tatt opp, nettopp for å ivareta deres sikkerhet.

Politiet har et generelt beskyttelsesansvar overfor trusselutsatte personer. Dersom en rapporteringspliktig utsettes for trusler, til tross for at institusjonen har satt i verk tiltak for å beskytte vedkommendes identitet, vil politiet vurdere nødvendige beskyttelsestiltak. Dersom en rapporteringspliktig skulle bli innkalt som vitne i en senere straffesak, vil regelverket om beskyttelsestiltak overfor vitne kunne komme til anvendelse.

Trusler mot ansatte som utfører lovpålagte oppgaver, er noe vi ser meget alvorlig på. Det er meget viktig at ansatte i institusjoner som har rapporteringsplikt om mistenkelige transaksjoner, kan utføre sitt arbeid uten å måtte være redde for å bli utsatt for trusler.

Økokrim søkte i fjor å kartlegge omfanget ved å foreta en spørreundersøkelse blant de største bankene og finansinstitusjonene i Oslo. Også innenfor EU er dette problemstillinger man er opptatt av, og kommisjonen har foretatt en spørreundersøkelse blant medlemslandene, samt Norge og Island, for å kartlegge omfanget og vurde-

re om man kan iverksette tiltak, og eventuelt hvilke tiltak det måtte bli.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Jeg takker for svaret.

Nå er det riktig som justisministeren sier, at det finnes relativt klare bestemmelser i forhold til beskyttelse, men det er dessverre også riktig at disse bestemmelsene ikke er tilstrekkelige i forhold til å unngå den type trusler som vi har sett mot flere bankansatte det siste året.

Det som har kommet fram i forbindelse med en del av de sakene, er at det er en problemstilling i forhold til oversending av hvitvaskingsmeldinger fra Økokrim til det lokale politiet, fordi Finansforbundet f.eks. mener at det lokale politiet ikke i tilstrekkelig grad greier å skjule for mistenkte hvor opplysningene kommer fra. Det er jo slik at selv om man anonymiserer disse meldingene, vil det være relativt få personer, f.eks. i en bank, den mistenkte har vært i kontakt med, og det er klart at det er vanskelig i praksis å skjule dette.

Er det noe justisministeren kan tenke seg å gjøre i forhold til rutinene hos politiet lokalt som kunne motvirke denne type problemstilling?

Statsråd Odd Einar Dørum: Når representanten stiller spørsmål om rutinene er gode nok totalt innenfor Politiet, er det et spørsmål som jeg synes berettiger at jeg skal vurdere det. Jeg har lagt til grunn at de skal være det. Jeg har lagt til grunn at det skal være en profesjonalitet. Men at det inntreffer begivenheter som dem representanten tar opp, er i seg selv grunn til å se på det.

Jeg har nylig vært hos Økokrim, hvor jeg nettopp konsentrerte meg om ikke bare Økokrims egen kompetanse, men også Økokrims kompetanse til å gi veiledning og rettleiding til lokale politidistrikt.

Det generelle i spørsmålet, nemlig å sørge for at vitner/informanter har sikkerhet, er jeg generelt opptatt av, og jeg vil derfor også av den grunn se på det. Jeg har vært sterkt engasjert i å utvikle en rekke beskyttelsestiltak, som jeg skisserte i det første svaret, og disse er jeg selvfølgelig opptatt av.

I ytterste fall har vi også ganske strenge rettsregler. Men det er klart at med denne kriminaliteten går vi bokstavelig talt inn i de lukkede rom. Og det er nok riktig, som representanten sier, at man lett kan gjette seg til hvem en informant kan være, selv om vedkommende er anonymisert. Det må vi ta på alvor. Vi må beskytte dem som er vitner på vegne av samfunnet. Jeg kaller dem vitner, ikke «whistleblowers».

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Jeg takker for svaret. Jeg synes det er positivt at justisministeren viser så klar vilje til å ta tak i dette.

Jeg har lyst til å understreke at det er viktig å se på dette relativt raskt, i og med at hvitvaskingsloven og de endringene som nå er gjort i den, trer i kraft 1. januar, og da vil det bli langt større grupper som er rapporteringspliktige enn de som er det i dag. Det kan også bety at omfanget av problemet vil bli større.

Jeg tror, som sagt, at tiltak i forhold til rutinene hos lokalt politi er viktig, og også at vi fra norsk side følger opp det arbeidet som nå gjøres i EU.

I forbindelse med behandlingen av hvitvaskingsloven tror jeg vi alle kan være enige om at vi ikke fant tilstrekkelig gode løsninger på spørsmålet rundt sikkerhet. Jeg tror også at både vi som var med på å vedta loven, og de ansatte i næringene vil sette pris på om justisministeren tar initiativer på dette området relativt raskt.

Statsråd Odd Einar Dørum: For å forebygge at det skal være noen gråsoner, har både finansministeren og jeg nylig vært hos Økokrim for å se på dette problemfeltet, for her har vi en samarbeidssone. Finansministeren arbeider med loven og viktige sider ved at den blir fulgt opp; jeg arbeider med andre sider ved det, som representanten tar opp med meg. Jeg er svært opptatt av det. Og, som jeg sa, Økokrim er også opptatt av å bistå politiet lokalt, slik at de kan bygge kompetanse.

Vi skal se på dette som representanten tar opp, også i forbindelse med en handlingsplan som nå er overlatt til Eva Joly-prosjektet mot hvitvasking og korrupsjon, om vi kan være enda bedre når det gjelder å sikre vitner. Vitnene er helt avgjørende.

Jeg vil på slutten av dette innlegget si en ting: Jeg reagerer på at folk i finansmiljøet skal kalles for «whistleblowers», eller på godt norsk «sladrehank», når de sier fra. De er borgere, og de bør aldri omtales som noe annet enn borgere. Det er et uttrykk for en ganske forvridd samfunnsforståelse når de som sier fra om noe galt, kalles for sladrehanker eller «whistleblowers» i stedet for vitner. De er vitner, og skal hedres og æres som det.

S p ø r s m å l 5

Asmund Kristoffersen (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Fastlegeordningen har bidratt til god legedekning i hele landet. Dersom fastlegen er ute av sitt arbeid i kortere eller lengre perioder, skal alle pasientene på legens liste likevel sikres et tilbud hos annen lege. Mange henvendelser viser at dette ikke fungerer godt nok, eller kanskje direkte saboteres, stikk i strid med Stortingets forutsetninger.

Hva vil statsråden gjøre med dette?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Forhold knyttet til fastlegenes fravær fra fastlegepraksis er regulert i en sentral rammeavtale mellom Lægeforeningen og Kommunenes Sentralforbund. Ifølge denne rammeavtalen skal fastlegen delta i kollegiale ordninger for dekning av ordinært fravær hos andre fastleger i kommunen. Kommunen har, på sin side, plikt til å skaffe vikar ved lengre fravær eller iverksette andre nødvendige tiltak for å avhjelpe en eventuell legemangel.

Den individuelle fastlegeavtalen er kommunens viktigste styringsredskap i forhold til fastlegene. I mønsteravtalen for den individuelle avtalen om allmennpraksis i

fastlegeordningen som følger av rammeavtalen, anbefales det at kommunen i den individuelle avtalen formaliserer ansvarsforhold ved fravær ved å beskrive hvordan den kollegiale fraværdekningen er tenkt, og ved å navngi legens faste vikar. Ifølge rammeavtalen mellom Lægeforeningen og KS forutsettes det også at spørsmål om fraværdekning og vikarordning drøftes i det lokale samarbeidsutvalget som skal etableres mellom kommunen og fastlegene.

Jeg er klar over at det har vært enkelte oppstartsproblemer på dette området. Ut fra de rapporteringer jeg har fått fra tilsynsmyndigheten om situasjonen det siste året, er inntrykket at dette nå fungerer godt de fleste steder. Statens helsetilsyn har i en rapport til departementet i september i år meldt at de fleste fastlegene ser ut til å ta ansvar for sin liste. Helsetilsynene i Hordaland, Finnmark og Troms har foretatt systematiske kartlegginger av forskjellige typer tilgjengelighet til fastlegene. I rapporten fra Hordaland trekkes det fram som et unntak at enkelte leger ikke har ivaretatt sitt ansvar for fraværdekning slik de burde, bl.a. i forbindelse med ferieavvikling. I Finnmark og Troms var tilgangen til lege ved behov for time samme dag eller i løpet av de nærmeste dagene tilfredsstillende, selv om innbyggeren ikke nødvendigvis fikk time hos egen fastlege.

Det er kommunen som kontraktspart som skal følge opp at fastlegen overholder sin del av avtalen. Innbyggerne eller andre som opplever problemer, forutsettes å henvende seg til kommunen.

Departementet følger opp kommunene gjennom fylkesmannen og/eller helsetilsynene i fylkene. Helsetilsynet i fylkene er allerede bedt om å følge opp mangelfulle forhold som er avdekket gjennom disse tilsynsrapportene.

Fastlegeordningen er gjenstand for en omfattende forskningsbasert evaluering som skal gå over fem år. Departementet arbeider nå med en statusrapport om erfaringer med ordningen etter to års drift. I forbindelse med denne rapporten har departementet mottatt innspill fra bl.a. KS, Lægeforeningen og de tidligere forsøkskommunene. Jeg vil gjennomgå de erfaringene som er gjort til nå, og vurdere hvilke forhold som bør følges opp nærmere og eventuelt justeres, f.eks. gjennom endring i forskrift eller gjennom sentralt avtaleverk, parallelt med den pågående evalueringen.

Asmund Kristoffersen (A): Det er jo slik at fastlegeavtalen i seg selv er en relativt god avtale, også for legene, og en må selvfølgelig forlange at har en bra betalt, skal en også gjøre en god jobb.

Jeg er fornøyd med å høre det helseministeren sier om de ting som er på gang både i forhold til kartlegging og de strukturer som knytter seg til lokalt samarbeidsorgan. Så langt synes jeg det høres tilfredsstillende ut.

Det som har uroet meg når jeg har stilt dette spørsmålet, er at jeg har fått mange henvendelser fra enkeltpersoner som tyder på at trolig ganske mange personer ikke opplever å få den service som fastlegeordningen skulle tilsi at de skulle ha ved legens fravær. Jeg minner også

om hva sosialkomiteen og Stortinget sa da vi behandlet loven.

I tillegg til det jeg allerede har spurt om, er spørsmålet om helseministeren mener at den enkelte fastlege er godt nok forpliktet i sitt arbeidsforhold.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg mener at forpliktelsene for kommunen som avtalepart og forpliktelsene for fastlegen er godt forankret i både det sentrale og det individuelle avtaleverket. Poenget må være at tilsynsmyndighetene følger opp der de finner avvik, og at vi på basis av den systematiske evalueringen som nå skjer, vurderer om det er behov for justeringer f.eks. i forskriftsverket. Så langt har jeg ikke sett det. Men jeg har tatt dette opp med Lægeforeningens ledelse, og jeg vil følge med på utviklingen framover for å se om evalueringsarbeidet tilsier denne type initiativ. Hvis det gjør det, vil de bli tatt.

Asmund Kristoffersen (A): Det er jo et todelt spor her, slik som helseministeren også redegjør for. Det ene er kommunenes plikt til å gjøre den jobben som de ifølge loven skal gjøre. Det andre er den enkelte fastleges ansvar for å følge opp sine pasienter.

Det som jeg er usikker på, og som kanskje helseministeren ikke berørte så mye i sitt svar, er om en har kartlagt hvordan den enkelte kommune har fulgt opp sine plikter i forhold til å ta ansvar for helheten i ordningen, og da spesielt det som er knyttet til bruken av vikar ved lengre fravær. Ved korte fravær er det åpenbart at fastlegen er den som er ansvarlig, og det mener jeg en skal understreke veldig sterkt.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg har fått opplyst at Helsetilsynet i fylkene allerede er bedt om å følge opp mangelfulle forhold avdekket i tilsynsrapportene. Der disse forhold skyldes mangelfull oppfølging fra kommunen ut fra de forpliktelsene kommunen har, er det klart at kommunen er adressert for det oppfølgingsarbeidet. Samtidig er det viktig at tilsynsmyndigheten også følger opp fastlegene der mangel på oppfølging kan skyldes mangel på oppfølging av forpliktelsene i fastlegens avtale. Men det jeg tror er viktig, er at man på overordnet nivå skaffer fram det evalueringsmaterialet som det nå arbeides med, og at en gjennom drøftinger med partene og på grunnlag av dette materialet avklarer om det er behov for generelle endringer.

S p ø r s m å l 6

Vidar Bjørnstad (A): Jeg har følgende spørsmål til utdannings- og forskningsministeren:

«Kommunenes Sentralforbund opplyser at mange fylkeskommuner rapporterer om en betydelig økning i andelen voksne som ønsker tilbud om videregående opplæring, og køen av voksne øker. I noen fylkeskommuner er ressursituasjonen slik at tilbudet til voksne må reduseres kraftig.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre voksnes rettigheter til videregående opplæring?»

Statsråd Kristin Clemet: Statistikk fra Statistisk sentralbyrå viser at antall voksne som tar videregående opplæring i regi av det offentlige, har stabilisert seg etter en nedgang de siste årene. Anslagene over hvor mange som mangler fullstendig videregående opplæring og hvor mange som står i kø, er svært usikre. For å få et bedre grunnlag for å vurdere situasjonen har departementet, i regi av VOX, satt i gang kartlegging av antall voksne som benytter rettighetene til opplæring etter opplæringsloven, og hvordan fylkeskommunene håndterer ansvaret for å ivareta voksnes rett. Resultatene vil foreligge våren 2004. De foreløpige resultatene tyder på at fylkeskommunene har svært ulik fortolkning av hvordan retten til opplæring for voksne skal praktiseres, og at det er stor forskjell på hvor godt voksne kjenner til at de har rett til opplæring.

Voksnes rett til videregående opplæring gjelder personer født før 1978. Noe av årsaken til at voksne står i kø for å ta videregående opplæring, kan være at et stadig økende antall uten rett, nå ønsker slik opplæring. Blant annet vet vi at en del ungdom ikke begynner i videregående opplæring, og at noen slutter før de har fullført. I tillegg øker antall innvandrere født etter 1978, men som har kommet til landet slik at de ikke kan benytte ungdomsretten.

Jeg vil også peke på at over 3 000 studenter ved universiteter og høyskoler er tatt opp på bakgrunn av realkompetanse. Dette betyr at mange ikke må gå veien om generell studiekompetanse i videregående opplæring for å ta høyere utdanning.

I Kvalitetsutvalgets utredning foreslås det at rettighetene til voksne suppleres med en ny modell for finansiering for å motivere aktørene til å tilby voksne opplæring. På bakgrunn av dette har departementet satt i gang et arbeid med å vurdere alternative finansieringsordninger for å bedre tilbudet til voksne.

Vidar Bjørnstad (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Mitt anliggende ved å stille spørsmål i dag var å sette etter- og videreutdanning og voksenopplæring på dagsordenen særlig det at rettigheter følges opp. Det er viktig for den enkelte, men det er også viktig for samfunnet, særlig i en situasjon med stor arbeidsledighet, rett og slett å gi voksne kompetanse for arbeidsmarkedet. Regjeringen beskriver også i sitt eget budsjett at et stort antall av de arbeidsledige ikke har fullført videregående opplæring. Vi får rapporter om ventelister og køer – lange køer. Det betyr både at det blir lang ventetid med usikkerhet, og at mange rett og slett dropper planen om kanskje å ta videregående opplæring.

Det svaret som i hvert fall media har fått ved en gjennomgang av situasjonen ute i fylkene, er at de mangler penger. Et enkelt svar. Da er spørsmålet: Bør vi sitte lenger og vente før vi eventuelt bør foreta oss noe?

Statsråd Kristin Clemet: Jeg er enig med representanten Bjørnstad i betydningen av denne og mange andre

rettigheter og systemer som vi har innført i Norge for å realisere visjonen om livslang læring. Jeg er også enig med representanten Bjørnstad i at når det er arbeidsledighet, vil slike ordninger som regel være viktigere.

Vi har, som jeg sa i mitt svar, ikke full oversikt i dag over hva som er situasjonen. Foreløpige resultater fra det kartleggingsprosjektet jeg nevnte, viser at i enkelte fylker har ca. 60 pst. av de voksne god eller noe kjennskap til retten, mens andre steder har kun ca. 30 pst. av de voksne god eller noe kjennskap til retten. Dette tyder på at det er stor variasjon, og at dette har sammenheng også med den informasjonsvirksomheten fylkene driver.

Jeg tror videre vi må erkjenne at vi har større frafallsproblemer i ordinær videregående opplæring enn vi har trodd. Det er faktisk en forbausende lav andel av elevene som begynte i 1996 som fullførte på normert tid. Nå har vi tall for det. Det betyr at andre kan melde seg.

Videre har Kvalitetsutvalget foreslått endringer i selve systemet her, med at man kan gi rett til videregående opplæring til voksne over en viss alder. Alt dette vurderes nå, og vi kommer tilbake til det våren 2004.

Vidar Bjørnstad (A): Jeg takker igjen statsråden for svaret, og synes det er positivt at en vil framskaffe mer kunnskap og også legge til rette for at en øker informasjonen til voksne om deres rettigheter. Men jeg mener samtidig at det foreligger klare indikasjoner på at det er lange ventelister for voksne. Jeg har sett at statssekretær Bergesen ønsker velkommen engasjement når noen kritiserer myndighetene. Og han har sagt at en ikke kan akseptere at folk blir stående i kø. Er statsråden av samme oppfatning?

Statsråd Kristin Clemet: Det er en rett, og den retten har man. Og slik sett skal man ideelt sett ikke stå i kø. Men vi greier jo ikke på alle punkter når det gjelder videregående opplæring – heller ikke for ordinære elever – til punkt og prikke å oppfylle alles ønsker til enhver tid. Men jeg er enig med representanten Bjørnstad i at vi bør gå inn i dette, også det økonomiske, som jeg kanskje ikke svarte skikkelig på i sted. Jeg kan fortelle at det i det ordinære konsultasjonsmøtet med KS ble drøftet hvorledes denne retten blir praktisert, og hvorledes finansieringen av den er, om den er hensiktsmessig. På bakgrunn av at det ble drøftet der, har jeg varslet KS om at jeg vil ta initiativ til et eget møte når det gjelder å drøfte praktiseringen av retten for voksne, og også den fremtidige finansieringen av denne retten.

S p ø r s m å l 7

Steinar Bastesen (Kp): Jeg har følgende spørsmål til fiskeriministeren:

«Ifølge Fiskeribladet har det vært drøftet planer om å stenge Henningsværboksen, som er mye benyttet av kystfiskerne, for alt fiske. Dette forslaget vil ikke bare ramme kystfiskerne, men vil også innebære nye anslag mot fiskeriallmenningen.

Hvordan ser statsråden på forslaget om å stenge Henningsværboksen for fiske, og vil en eventuell slik stenging bli forelagt Stortinget som sak før den iverksettes?»

Statsråd Svein Ludvigsen: Tilrådingen fra Det internasjonale råd for havforskning er et nulluttak av norsk kysttorsk i 2004. Da blir det en utfordring for forvaltningen at torsk og norsk kysttorsk står side om side med hverandre på de samme fiskefeltene, noe som gjør det vanskelig å unngå å fange kysttorsk. En annen utfordring er å få til en regulering som reduserer uttaket av kysttorsk, men som samtidig gjør det mulig å opprettholde bosettingen langs kysten, som er avhengig av kysttorskefisket.

Det tilsier behov for tiltak for kysttorsken hvor kvote-reduksjon alene ikke er nok, men det må også iverksettes tiltak som hver for seg eller i kombinasjon innebærer redskaps-, område- og tidsbegrensninger. Men vi må erkjenne at vi ikke kan iverksette tiltak som virker til fordel for kysttorsken, uten at det får konsekvenser for noen.

Det har derfor vært nedsatt en arbeidsgruppe som har sett på mulige tiltak for vern av kysttorsken, ut fra erkjennelsen av at forskerne anbefaler oss et nulluttak. Arbeidsgruppen har bl.a. vurdert å stenge den såkalte Henningsværboksen for alt fiske.

Fiskeridepartementet har på bakgrunn av arbeidsgruppens tilråding og tidligere arbeider hatt saken ute på høring med frist til 24. oktober. Vi har til nå mottatt over 30 uttalelser, som er under nøye vurdering i departementet.

Vi registrerer at det er sterke synspunkter med hensyn til stenging av Henningsværboksen, slik dette utvalget hadde anbefalt, og som vi nå har hatt ute på høring. Flere høringsinstanser, deriblant Vågan Produsentforening, Vågan kommune, Nordland fylkeskommune og Lofotrådet, har uttalt at de går sterkt imot stenging av den såkalte Henningsværboksen.

Kysttorsk vil også være et tema under møtene i Den norsk-russiske fiskerikommisjonen som nå er samlet i St. Petersburg, og saken vil deretter også bli drøftet i Reguleringsrådet.

Dette er en reguleringssak av en karakter som *ikke* forelegges Stortinget. Fiskeridepartementets mål er å komme fram til en regulering som sikrer både tilstedeværelsen av kysttorsken i framtida og kystfiskeren, som igjen gir grunnlag for bosetting og aktivitet langs kysten.

Da er det slik at etter at vi nå har mottatt alle hørings-svarene og innspillet fra kommisjonsmøtet i St. Petersburg og deretter vurderingene fra Reguleringsrådet, vil jeg før årsskiftet fastsette de nødvendige reguleringsforskrifter. Men før departementet har behandlet og vurdert alle uttalelser som har kommet inn nå i forbindelse med høringen, både knyttet til Henningsværboksen og til andre tiltak, verken *vil* jeg eller *kan* jeg kommentere de enkelte forslagene eller høringssvarene.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg takker statsråden for svaret, og konstaterer at det ikke vil bli forelagt Stortinget noen sak om stenging av Henningsværboksen.

Det er en kjensgjerning at skreien kommer til Lofoten for å gyte, ikke kysttorsken. Det er en kjensgjerning at russerne vil at vi skal frede Lofoten så skreien skal få gyte i fred. Det er ikke noe nytt. Kysttorsken gyter ikke sammen med skreien. Jeg synes det er rart at fiskeriministeren trekker inn kysttorsken som element i gytprosessen i Lofoten når vi kan lese i avisene at det kanskje var feil at bestanden var så lav. Nå har forskerne i Tromsø kommet fram til at vi kanskje har mer kysttorsk enn det de trodde. Det er også en del av det som fiskeriministeren må vurdere. Hvorfor trekke kysttorsken inn i stengingen av Henningsværboksen?

Statsråd Svein Ludvigsen: Denne regjeringen legger stor vekt på å ha en bærekraftig forvaltning av fiskeresursene. Når Det internasjonale rådet for havforskning kommer med en anbefaling om nulluttak av kysttorsk i 2004, vil ikke jeg være ansvarlig for ikke å ta det på alvor. Derfor satte vi ned en arbeidsgruppe som skulle se på aktuelle tiltak. De har levert sin anbefaling, og jeg syntes det var rimelig at både fiskere og lokale myndigheter fikk en mulighet til å uttale seg om det. Som jeg har redegjort for her, har det kommet klare meldinger, ikke minst fra regionale myndigheter i Lofoten og i Nordland, som sterkt går imot en stengning av Henningsværboksen.

Men vi har også, som jeg sa i mitt første svar, lagt vekt på at det nok er kombinasjonen av en rekke tiltak, enten det gjelder redskapsbegrensninger, områdebegrensninger eller tidsbegrensninger, som må være elementer i den framtidige forvaltning av kysttorsk. Det skal vi komme tilbake til når vi har fått vurdert alle elementene som jeg har redegjort for. Men jeg vil anbefale at man legger mer vekt på det forskerne sier, enn ensidige uttalelser i avisene.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg takker igjen fiskeriministeren for svaret. Jeg viser til det jeg sa innledningsvis, at russerne gjerne så at Lofoten var stengt i gyteperioden. Kanskje det er tilfellet det som er indikert, at Fiskeridepartementet i Norge er mer enig med Russland enn med den norske fiskeribefolkningen.

Statsråd Svein Ludvigsen: Som jeg sa, har vi fått en klar anbefaling om nulluttak. Hvis vi skulle følge den anbefalingen, ville det ikke bli kysttorskefiske i det hele tatt. Jeg har redegjort for at det vil være meget vanskelig å få det til.

Min ambisjon er at vi skal gjennom en vanskelig periode ut fra de anbefalingene som kommer fra forskerne, men vi skal komme ut av den perioden med en gjenoppbygd kysttorskbestand, og vi skal sikre et driftsgrunnlag for fiskerne. Men å tenke seg til at vi skulle forvalte og regulere et redusert uttak av fisk uten at noen skulle merke det? Det er et kunststykke som i hvert fall denne regjeringen ikke klarer å få til.

Så må jeg si: Vi har ikke trukket noen konklusjoner. Vi har de anbefalinger som har kommet fra en arbeidsgruppe ute på høring. Så skal vi vurdere innspillene. Jeg registrerer at noen som har synspunkter angående Hen-

ningsværboksen, anbefaler en annen tidsperiode enn det som arbeidsgruppen gjør. La oss nå få vurdert alt dette, også de anbefalinger som kommer fra den norsk-russiske fiskerikommisjon og Reguleringsrådet. Da får det en saklig og skikkelig behandling, ikke minst hos fiskerne og kystbefolkningen.

S p ø r s m å l 8

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ås-
laug Haga til arbeids- og administrasjonsministeren, vil bli besvart av landbruksministeren som rette vedkommende.

**Ås-
laug Haga (Sp):** Mitt spørsmål var ment å være til og burde vært besvart av arbeids- og administrasjonsministeren, men jeg forstår at Regjeringen mener at det skal besvares av landbruksministeren. Spørsmålet lyder som følger:

«På Planteforsk i Ås (Fellesbygget) er 85 pst. av renoveringsprosjektet gjennomført. Manglende gjennomføring av det gjenstående innebærer økte kostnader, ineffektivt arbeid, forringelse av service til studenter/forskere, redusert mulighet til gjennomføring av kurs og uholdbare arbeidsforhold for de ansatte. Statsbygg har tilbudt å forskuttere arbeidet. Regjeringen avslår. Prosjektgjennomføring som dette setter både det offentlige og politikere i et dårlig lys.

Hvorfor velger statsråden ikke å gripe inn?»

Statsråd Lars Sponheim: La meg først si at dette bygget eies av Planteforsk under Landbruksdepartementet, og en eventuell bevilgning må komme fra landbruksministeren og Landbruksdepartementet.

Dette renoveringsprosjektet av Planteforsks bygg i Ås, det såkalte Fellesbygget, er delt i to faser. Første fase omfatter laboratorier, kontorer, møterom osv. Den andre fasen omfatter i hovedsak kantine og kjøkken, bibliotek og administrasjonskontorer.

Landbruksdepartementet og Planteforsk var enige om denne deling for å tilpasse prosjektet til den forutsatte kostnadsramme for fase 1. Det lå til grunn at Statsbygg hadde vurdert en slik deling i to atskilte faser som praktisk mulig. Det var videre forutsatt at gjennomføring av fase 2 var avhengig av egen behandling og bevilgning av Stortinget senere.

Fase 1 av renoveringsprosjektet, som har en kostnadsramme på 135 mill. kr, ble forelagt og godkjent av Stortinget i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2002. Dette arbeidet vil være gjennomført i løpet av inneværende år.

Fase 2 av prosjektet, som av Statsbygg er kostnadsberegnet til ca. 17 mill. kr, er ikke forelagt Stortinget, da det ikke er funnet dekning for dette arbeidet innenfor Landbruksdepartementets budsjetttramme. Gjennomføringen av fase 2 kan ikke igangsettes uten at bevilgning er vedtatt av Stortinget. Byggeprosjektet kan ut fra de fastsatte bestemmelser ikke løses gjennom en ren forskuttering.

Det er selvsagt slik at en utsettelse av fase 2 i renovringsprosjektet medfører visse problemer og en del ekstra kostnader. Det faglige arbeidet i bygget, herunder laboratorievirksomhet og undervisning, vil imidlertid fungere tilfredsstillende når fase 1 er ferdig. Utsettelsen av fase 2 innebærer at biblioteket må baseres på en midlertidig løsning. Løsningen innebærer dårligere tilgjengelighet, men det er ikke slik at det ikke blir mulig å få tak i det en trenger. Arbeidsmiljømessig er problemet med utsettelse av fase 2 i hovedsak at en vil mangle felles kantine og kjøkken i bygget. Som alternativ til å spise på kontorer og møterom vil personalet kunne benytte Landbrukshøgskolens kantine i nærområdet.

Planteforsk er en forskningsinstitusjon som nå er under omorganisering, med sikte på samordning i en ny forskningsinstitusjon organisert som et eget selskap.

I St.prp. nr. 1 for 2003–2004, som er til behandling i Stortinget, er det ikke avsatt midler til rehabilitering av Fellesbygget fase 2 for 2004. Det er i proposisjonen sagt at finansiering og gjennomføring vil bli vurdert i sammenheng med organisering av Planteforsk, NORSØK og Jordforsk i en organisasjon. Det tas sikte på sammenslåing av disse til ett selskap senest 1. januar 2005.

Åslaug Haga (Sp): Jeg er glad for at landbruksministeren erkjenner at Planteforsk nå har store problemer, men jeg kan ikke forstå denne saken på noen annen måte enn at landbruksministeren ser sitt snitt til å spare 17–18 mill. kr på statens vegne dersom Planteforsk, Jordforsk og NORSØK blir én organisasjon. Det er min lesning av situasjonen, og jeg syns at sparementaliteten i Samarbeidsregjeringa har gått vel langt, tatt i betraktning at situasjonen på Planteforsk er den landbruksministeren sjøl erkjenner, nemlig uholdbare arbeidsforhold for mange og ineffektivt arbeid.

Forstår landbruksministeren at de ansatte på Planteforsk, studenter og forskere, som er avhengige av bl.a. det biblioteket som er pakket ned i kjelleren, anser denne situasjonen som helt meningsløs?

Statsråd Lars Sponheim: Dette er en ganske klassisk problemstilling. Det mangler penger til den siste byggefasen. Det er et politisk spørsmål å prioritere hva en skal bruke budsjettmidler til, og Regjeringen har ikke funnet midler for 2004 til å prioritere de 17 mill. kr som gjenstår til å gjennomføre fase 2.

Jeg sa i mitt svar at dette ikke medfører store problemer, og jeg aksepterer ikke utsagnet om at jeg sier at det her er store problemer. Det er det ikke. De er mulige å løse i løpet av den tiden en måtte vente til neste fase kan gjennomføres. Det er heller ikke Regjeringens plan å spare dette beløpet på grunn av sammenslåingen. Det er slik at sammenslåingen innen 1. januar 2004 gir muligheter til å finansiere dette på andre måter enn ved ordinære overføringer fra budsjettet.

Hvis dette er så alvorlig for representanten Haga, burde midler til dette bygget vært foreslått i Senterpartiets alternative budsjett. Vi har lett i dag, men har ikke klart å

finne disse pengene. Det var altså ikke viktigere å prioritere det.

Åslaug Haga (Sp): Disse pengene vil en finne innenfor næringsbiten i vårt budsjett.

Jeg hadde i utgangspunktet bedt om svar på dette spørsmålet fra arbeids- og administrasjonsministeren, fordi dette etter min oppfatning handler om dårlig offentlig planlegging, det handler om dårlig utnyttelse av offentlige ressurser, og det handler om manglende respekt for de ansattes arbeidsforhold. Vi har stilt spørsmål om dette før, til arbeids- og administrasjonsministeren, og blitt møtt med en arrogant holdning hvor man nekter å svare på spørsmålet ut fra de problemstillingene som vi mener at dette reiser. Men jeg må få spørre: Forstår landbruksministeren at saker som dette setter det offentlige og politikerne i et dårlig lys?

Statsråd Lars Sponheim: Det er slik i det praktiske liv at en av og til må legge stein på stein, og en må skaffe penger for å legge hver stein. Her var det slik at fase 1 var et isolert gjennomførbart prosjekt som nå snart vil være gjennomført – det var den vesentlige delen av kostnaden. Så kan en ikke gjennomføre fase 2, og det var Stortinget helt innforstått med da det fattet sine vedtak om bevilgninger til fase 1 – før en da skaffer penger til fase 2. Det er et tradisjonelt budsjettspørsmål som handler om prioritering. Det fine er nå – og som jeg tror gjør at dette kan løses uten at vi må gjennom den type prioriteringer – at den omorganiseringen vi står overfor, betyr at dette kan finansieres på andre måter, ganske enkelt ved at den nye sammenslåtte enheten som vil komme, kan finansiere denne utvidelsen gjennom låneopptak og gjennom den balansen de har i en ny enhet.

Jeg vil understreke at i det budsjettet som Åslaug Haga har lagt fram på vegne av Senterpartiet, er ikke dette prosjektet som hun selv prioriterer veldig, nevnt med ett ord, så langt vi har kunnet klare å finne.

S p ø r s m å l 9

John I. Alvheim (FrP): Jeg har følgende spørsmål til den ærede sosialministeren:

«En enslig mor i Oslo som har måttet slutte å jobbe, og som har avbrutt sin videreutdanning pga. sin kreft-rammede gutt på ti år, får ikke økonomisk støtte til livsopphold i en for henne vanskelig livssituasjon.

Vil statsråden her gripe inn og sørge for at denne familien sikres økonomisk utkomme, slik at moren kan følge opp sitt alvorlig syke barn under en lengre behandlingsprosess?»

Statsråd Ingjerd Schou: Det er ingen tvil om at representanten Alvheim har rett i at dette er en fryktelig vanskelig situasjon å komme i for en alenemor med et alvorlig sykt barn.

Regelverk og administrative rutiner skal ikke stå i veien for å finne gode og ikke minst praktiske løsninger når livskriser inntreffer. Her har de involverte etaten en

klar veiledningsplikt, og det må til koordinering og samarbeid slik at mennesker slipper å måtte fly fra dør til dør uten at noen instanser tar ansvar. Vi ser ofte eksempler på at det er et sterkt behov for å få til en bedre samordning av trygdeetaten, Aetat og sosialtjenesten. Altfor mange må gå i denne skytteltrafikken, fra dør til dør, for å få hjelp til å løse sine problemer.

Vi kan imidlertid ikke vente med å løse konkrete saker til den aktuelle reformen er på plass. Departementet har derfor allerede sørget for å ta kontakt med det lokale trygdekontoret og sosialtjenesten i bydelen. Etter det jeg erfarer, vil man i de involverte etater gå gjennom saken på nytt og se hvilke muligheter som foreligger. Jeg er opptatt av at det blir en slik dialog mellom de involverte aktørene. Departementet vil derfor følge opp denne saken slik at vi kan være sikre på at de ansvarlige etatene raskt kommer på banen og finner frem til en tilfredsstillende løsning i samarbeid med moren.

John I. Alvheim (FrP): Jeg takker sosialministeren for svaret, som jeg ser svært positivt på, og for at departementet allerede har tatt fatt i denne saken.

Denne enslige morens livssituasjon er dessverre et av de mange tilfeller som ikke fanges opp av det velferdssikkerhetsnett som vi har, og som er veldig bra. Men vi vil alltid finne tilfeller hvor regelverket ikke helt stemmer. Da mener jeg at i dette tilfellet burde de respektive organer, spesielt sosialkontoret, i utgangspunktet brukt hodet og hjertet i noe større grad enn de tydeligvis har gjort her, for å hjelpe denne damen som utvilsomt er i en særdeles vanskelig livssituasjon. Når man har alvorlig sykdom i familien, i forhold til sitt eget barn (presidenten klubber), og attpåtil ikke har penger til å kjøpe mat for, da er situasjonen alvorlig, og da må også et sosialkontor bruke hodet.

Vil sosialministeren forsikre meg om her og nå at saken blir fulgt opp, og at dette bringes på plass så raskt som overhodet mulig (presidenten klubber), og i god tid før jul? Så konkret må jeg være.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at tidsrammen skal overholdes.

Statsråd Ingjerd Schou: Som jeg var inne på i mitt svar til representanten, har vi i departementet allerede vært i kontakt med trygdekontoret, nettopp for å forsikre oss om at det vil bli tatt et initiativ til et møte mellom partene. Det er berammet til i morgen allerede.

Så har jeg lyst til å si at i lov og forskrift er det veldig tydelig understreket at disse tre berørte etatene det her er snakk om, har et veiledningsansvar. De har også et koordineringsansvar. Det betyr at hvis man ser at noe ikke hører inn under det man har ansvar for, har man plikt til å koordinere og henvise og hjelpe til med å komme frem til den rette instansen. Jeg synes også denne saken nettopp underbygger behovet for en samordning av disse tre etatene, for situasjoner kan oppstå også i fremtiden. Det arbeidet er Regjeringen godt i gang med. Det skjer veldig mye på forsøkssiden ute i Kommune-Norge, så det er full

fart på det området. I forbindelse med det arbeidet er det også nødvendig å ha en gjennomgang av ordningene. Dette ligger litt frem i tid, men i denne konkrete saken er jeg trygg på at de involverte parter engasjerer seg.

John I. Alvheim (FrP): Samordningen av disse etatene er sosialministeren og jeg helt enige om, og det er store forventninger stilt til det.

Men jeg vil i min siste kommentar gjerne påpeke det umenneskelige kravet i denne situasjonen, at denne enslige moren får beskjed om å kvitte seg med bilen og skifte bolig fordi den er for dyr. Bilen er jo særdeles viktig i en slik situasjon – man skal frakte gutten frem og tilbake, og man skal også ha et sosialt liv – så man er sikker på at man kommer seg ut av huset. Litt mer medmenneskelighet i byråkratiet forventer jeg i denne type saker, og det bør sosialministeren ved en gitt anledning gi melding om.

Statsråd Ingjerd Schou: Jeg føler meg trygg på at de ulike aktørene vil tilstrebe å finne en hensiktsmessig løsning. Jeg tror det er slik i all offentlig forvaltning at man skal følge lov- og regelverk og det som ligger der av forskrifter. Så er det innpakningen: Det handler alltid om en god kommunikasjon, en god samtale og et varmt hjerte – og det tror jeg gjelder alle.

S p ø r s m å l 1 0

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg har følgende spørsmål til nærings- og handelsministeren:

«Regjeringen følger ikke opp viktige stortingsvedtak angående nettolønnsordninger i offshoreflåten og 10 mrd. kr i egenkapitaltilførsel til Statkraft. Dermed skapes ny usikkerhet, med utflagging og arbeidsledige sjøfolk i offshoreflåten som resultat. Statkraft mister utviklingsmuligheter, og arbeidsplassene blir utrygge.

Hvorfor vil ikke Regjeringen respektere næringspolitiske vedtak av stor betydning for skipsfarten, energisektoren og mange arbeidsplasser?»

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Regjeringen la frem forslag til statsbudsjett 8. oktober i år. I budsjettet har vi gitt en helhetlig behandling av spørsmål knyttet til ordninger for sjøfolk. Vi har foreslått å bevilge til sammen 750 mill. kr til refusjonsordningen for sysselsetting av sjøfolk. Det har ikke siden denne ordningen ble etablert, vært lagt frem høyere forslag til bevilgning. Sammenlignet en med 2001 er det faktisk mer enn det dobbelte. For øvrig vil dette spørsmålet bli behandlet grundig i Regjeringens melding til Stortinget om skipsfartspolitikken våren 2004.

I budsjettforslaget som vi har lagt frem, er det riktig som representanten Hedstrøm sier, at vi ikke har fulgt opp alle stortingsvedtak som er fattet knyttet til dette. Det vi la avgjørende vekt på i utformingen av forslag til statsbudsjett, var at den skriftlige avtalen som regjeringspartiene og Fremskrittspartiet har inngått i Stortinget, skulle følges denne stortingsperioden. Det har vi da også gjort.

Når det gjelder Stortingets anmodningsvedtak vedrørende Statkraft, har vi i St.prp. nr. 1 sagt at vi vil komme tilbake til det i revidert nasjonalbudsjett. Jeg har gitt en begrunnelse for hvorfor vi utsetter det til da. Det har å gjøre med en del sentrale spørsmål knyttet til både prosesser om strategi, kapitalstruktur, hjemfallsproblematikken, konkurransen i kraftmarkedet – det er tross alt en aktør som sitter på 50 pst. av norsk vannkraft – og ikke minst ESAs holdning, slik at vi holder oss innenfor EØS-regelverket.

Når det gjelder dette med å følge opp stortingsvedtak, vil jeg generelt si at utgangspunktet i budsjettbehandling selvfølgelig er at anmodningsvedtak fra Stortinget skal implementeres. Men det er også slik at Regjeringen har en selvstendig mulighet til å invitere til andre vedtak, andre begrunnede vedtak. Og så står det selvfølgelig Stortinget fritt å fatte de vedtak man vil i budsjettprosessen.

Det er også slik at premissene for handlingsrommet til Regjeringen i forhold til statsbudsjettet endres over tid. Det påvirkes av mange ting, ikke minst av Stortinget selv og hvilke andre vedtak man gjør.

Men jeg må si at når det gjelder premissene i forhold til Statkraft, synes jeg det blir litt søkt når det snakkes om å sette arbeidsplasser i Statkraft i fare – det er 800 ansatte der, og av den grunn skal en bevilge 10 milliarder kr. For det første vil jeg gjerne si at det er ingen arbeidsplass i Statkraft som er truet om egenkapitalen om seks måneder er på dagens nivå, eller om den heves med 10 milliarder kr. 10 milliarder kr er et beløp som det kreves en grundig redegjørelse for, i hvert fall for at Regjeringen skal gå god for det og nedfelle det i St.prp. nr. 1.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

Når det gjelder sjøfolk, ble det 27. februar inneværende år vedtatt en nettølønnsordning for offshore- og supplyflåten. Den ble innført, men er nå redusert til en sekunda ordning av Regjeringen, en refusjonsordning på 19 pst. Sjømannsorganisasjonene har nå hatt helsides annonser der de signaliserer konsekvensene. Det er forresten 25. gang det har skjedd en svekkelse for skipsfarten siden Stortinget fikk presentert den forrige meldingen om skipsfartspolitikken. Det er altså veldig usikre forhold, og de signaliserer da også usikkerhet, utflugging og i ytterste konsekvens tap av 15 000 arbeidsplasser.

Når det gjelder Statkraft, er det store problemer fordi selskapet har blitt svinebundet. Det tappes ut 95 pst. i utbytte. Hvis man regner med korreksjonsskatten, er vi faktisk oppe i nesten 98 pst., og det kan ikke være handlekraftig. Hvorfor vil Regjeringen ha andre rammebetingelser enn for skipsfarten og viktige energiselskaper som er statlig eid utenfor Norges grenser?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: For det første må jeg si til karakteristikken av de vedtak som er fattet, «svinebundet», som representanten Hedstrøm kaller det, at det er Stortinget som da har «svinebundet» Statkraft – det er i denne salen utbyttet fastsettes.

Når det er sagt, er det slik at Stortinget ofte har fastsatt utbytte som har vært ganske stort. Også i proposisjonen for neste år antyder vi et nivå på 95 pst. Men for å avklare en mulig misforståelse som har versert i det siste knyttet til det forhold at Statkraft er inne i en periode hvor man muligens kommer til å konsolidere og foreta salg av aktiva osv., er det Regjeringens hensikt å ha et utbytte på 95 pst. på den ordinære driften, og ikke på ekstraordinære inntekter som vil utløses gjennom at man foretar en konsolidering ved at man selger andre andeler, som vil gjøre at man får bokført verdier som er mindre enn salgsgvinsten, og altså realisere gevinst.

Øystein Hedstrøm (FrP): Det var jo en gledelig nyhet at man i hvert fall nå signaliserer dette, og jeg regner med at man informerer Statkraft så snart som mulig. Statkrafts forretningsstrategi er å utvikle virksomheten, slik at det kan bli et ledende selskap i Norden og ha stor betydning i Nord-Europa. Da kan man få friggitt ressurser uten at Regjeringen ønsker å ta utbytte på den biten. Det kan dreie seg om mange milliarder.

Så til EØS-avtalen, som har vært påberopt av Regjeringen når det gjelder denne egenkapitaltilførselen. Jeg har luftet dette i mange miljøer, og de er hoderystende til at man påberoper seg EØS-avtalen for å gå imot en egenkapitaltilførsel på 10 milliarder kr, som Stortinget har vedtatt. Hvordan kan statsråden forsvare dette når stort sett alle miljøer er hoderystende til det, og vi har statlige selskaper i Europa der man har en slik politikk overfor selskapet, f.eks. EdF og Vattenfall?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Når det gjelder hoderysting, vil det ikke undre meg om det også er en betydelig grad av hoderysting knyttet til det faktum at man foretar bevilgning av 10 milliarder kr i egenkapitaltilførsel uten at man har en etter mitt skjønn grundig vurdering av alle sakens sider, herunder EØS-perspektivet. Som man roper i skogen, får man svar på disse spørsmålene, ofte. Jeg tror imidlertid det vil være klokt at vi også på det området går helt til veis ende for å unngå å komme opp i den samme problematikken som vi har vært i i nesten alle de statselskaper som er blitt delprivatisert eller helprivatisert, ved at vi har fått innvendinger fra andre, konkurrerende aktører i bransjen, som har oppfattet det slik at man har fått en gavepakke i utgangspunktet før eventuell delprivatisering.

Nå er det ikke slik at det er nær forestående delprivatisering. Som eierskapsmeldingen anviste, har vi åpnet for industrielle løsninger. Det vil alltid være prosesser på slike ting og vurderinger av mulige industrielle løsninger. I en slik sammenheng er det viktig å ha full sikkerhet for at den egenkapitalen man har tilført, er klarert i forhold til det EØS-regelverket vi har.

– President, klokka går ikke! Det tyder på at jeg kan få lov til å holde på en stund til.

Presidenten: Det tyder på at statsråden har fått litt ekstra tid!

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Takk for det, president!

S p ø r s m å l 1 1

Odd Holten (KrF): Jeg har gleden av å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«E6 gjennom Østfold er belastet med svært mange ulykker. Med bakgrunn i statsrådets uttalelse om forsert framdrift av anleggsarbeidene på E6 i Østfold, gjengitt i østfoldavisene, anmoder jeg om statsrådets vurdering av følgende: Kan en slik forsering gjennomføres innen 2007 for dermed å kunne redusere antall skadde og drepte på denne veien?»

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg har som samferdselsminister engasjert meg sterkt i å sikre raskere utbygging av nettopp E6 gjennom Østfold. Det er nødvendig spesielt ut fra trafikksikkerhetshensyn, men også ut fra den svært store betydningen vegen har for næringslivet over hele landet. Derfor la Regjeringen våren 2002 fram planer for forsert framdrift av utbyggingen av E6 gjennom Østfold, noe Stortinget sluttet seg til.

Dermed kan det tas sikte på at E6 gjennom Østfold og videre fram til Oslo skal stå ferdig som sammenhengende motorveg i løpet av 2009. Vesentlige deler av strekningen vil stå ferdig allerede i 2005, og Regjeringen har i statsbudsjettet for 2004 foreslått nok midler til å sikre en slik framdrift. Videre framdrift er avhengig både av at en framskynder bruk av statlige midler og bompengelån utover det som ligger i handlingsprogrammet for perioden 2002–2011, og lokal vilje til å øke takstene i nåværende bompengoordning for Østfoldpakka.

Jeg er nylig gjort kjent med at det lokalt arbeides med planer for å forserer ferdigstillelsen til 2007. En ytterligere forsering til 2007 vil være avhengig av framdrift i planarbeidet og forutsette større endringer i finansieringsopplegget.

Jeg er i utgangspunktet positiv til at det arbeides med muligheten for tidligere ferdigstillelse av E6 gjennom Østfold enn 2009, og at Vegdirektoratet vurderer disse planene nærmere. Det må imidlertid tas hensyn til at forsert utbygging av E6 ikke går på bekostning av utbyggingen av E18 gjennom Østfold. Regjeringen vil komme tilbake til opplegget for videre framdrift av E6-utbyggingen gjennom Østfold i stortingsmeldingen om Nasjonal transportplan 2006-2015, som legges fram i vårsesjonen 2004.

Odd Holten (KrF): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg har ingen vanskeligheter med å gi statsråden stor honnør for den aktive holdning som har vært vist når det gjelder de meget viktige veiene E6 og E18 gjennom Østfold. Det har vært vist vilje og ikke minst evne til å få opp et tempo som er til stor nytte for denne regionen. Jeg er også svært glad for at vi nå kan konstatere at det ligger til grunn for 2004 også – så langt i budsjettbehandlingen her i Stortinget er muligheten til stede for at tempoet og arbeidet kan videreføres. Da synes det som om det er

grunnlag for at jeg kan trekke den konklusjon, ut fra det Sarpsborg Arbeiderblad antok i sitt spørsmål, at statsråden vil ha full framdrift i denne saken i 2006.

Statsråd Torild Skogsholm: Som jeg sa i mitt svar, er jeg opptatt av at vi skal finne en rask løsning for E6. Vi har allerede fått framskyndet dette med flere år, og vi kan i utgangspunktet uansett ha en ferdig firefelts veg i 2009, hvilket er en viktig framskynding i forhold til de tidligere planene. Som jeg har sagt, er jeg positiv til å se på muligheter for å forserer ytterligere – i den grad det er mulig. Det er viktig at denne vegen har en god standard, både av hensyn til dem som bor der, næringslivet som trafikkerer der, og ikke minst alle dem som er utsatt for ulykker, som det dessverre er altfor mange av.

Odd Holten (KrF): Jeg takker igjen for svaret. På slutten av første svar gikk det vel også fram at statsråden hadde stor forståelse for at begge disse veiene, både E6- og E18-utbyggingen, nå må ses i en sammenheng ut fra den viktigheten de har, og den store ulykkesfrekvens som er. Da forstår jeg det slik at det som er statsrådets hensikt, er i størst mulig grad å parallellføre begge disse veiprojektene til beste for trafikanter og næringsliv.

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg er spesielt opptatt av at en eventuell ytterligere forsering av utbygging av E6 ikke skal bidra til forsinkelser på E18. Jeg er opptatt av at vi skal ha et høyt tempo når det gjelder utbygging av begge vegene, og at vi eventuelt kan komme fram til en forsering uten at det skal gå ut over den andre.

S p ø r s m å l 1 2

Bjørgulv Froyn (A): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«I St.meld. nr. 18 for 2002-2003 meddeler Samferdselsdepartementet at 450 MHz-frekvensene skal utlyses og tildeles i løpet av 2003. Disse frekvensressursene er pga. lave frekvenser spesielt egnet til å oppnå geografisk dekning i trafikksvake områder. CDMA 2000 er en mulig arvtaker for NMT 450-nettet som slås av neste år. CDMA 2000 er en standardisert 3G-teknologi, og et CDMA 2000-nett i 450 MHz-båndet vil gi et landsdekkende nett.

Vil statsråden sørge for en snarlig utlysning av 450 MHz-frekvensene?»

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg vil vise til nettopp St.meld. nr. 18 for 2002-2003, der det heter at departementet i samarbeid med Post- og teletilsynet tar «sikte på» å utlyse tillatelse til bruk av frekvenser i 450 MHz-båndet i løpet av 2003. Jeg kan forsikre om at det arbeides i departementet og i Post- og teletilsynet med å legge til rette for en snarlig utlysning.

Bjørgulv Froyn (A): Når jeg tar opp spørsmålet i denne form, er det fordi det skjer en relativt hurtig utvikling på dette området. I ulike fagmiljøer har man regist-

sert at CDMA 2000 har en svært stor kapasitet på 450 MHz-frekvensene, noe som gir grunnlag for å gjennomføre dette, og jeg siterer det som var tilsynets konklusjoner i St.meld. nr. 18: «Frekvensene bør lyses ut som en samlet blokk i løpet av 2003.» Vi skriver i dag november 2003, og i bransjen er det ingen som hører noe om hvilke tidsplaner departementet har. Det ville være interessant med tanke på alt som skjer innenfor dette feltet, å vite mer om hvordan man kan inkludere også denne delen av teknologien, med tanke på å få et landsdekkende bredbåndnett.

Statsråd Torild Skogsholm: Det er nettopp det samme tilsynet som det her refereres til, som sitter med hovedparten av det arbeidet som nå pågår med å forberede utlysingen av disse frekvensene. Så vil jeg minne om at dette er et parallelt nett til det nettet som er bygd ut i 900-båndet og i 1 800-båndet. Fordelen med de frekvensene vi snakker om her, er nettopp at de rekker lenger. Jeg er interessert i at vi skal få tatt disse i bruk, og at vi skal få tatt dem i bruk på en slik måte at samfunnet er tjent med at vi også har et nett nettopp i dette frekvensbåndet. Dette arbeidet pågår som sagt både i tilsynet og i departementet, og vi tar fortsatt sikte på en snarlig utlysning av disse frekvensene.

Bjørgulv Froyn (A): Det er ikke jeg som har formulert målsettingen «i løpet av 2003». Det er både tilsyn og departement som selv har formulert det. Det som er det viktige i denne sammenheng, og det kan kanskje statsråden svare konkret på, er at statsråden også ser potensialet i samordning mellom de tre ulike nettene CDMA 2000, UMTS og GSM, for å få et landsdekkende nett.

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg mener også det er viktig å se utbyggingene i sammenheng. Som kjent har vi ikke tatt i bruk UMTS-nettet ennå, og vi har flere parallele nett. Det foregår stor nettutbygging i vårt land, og det er mye forskjellig teknologi som tas i bruk. Jeg er også opptatt av at vi kan ta i bruk disse teknologiene i en og samme type terminal for brukerne, og derfor er det viktig at vi ser flere aspekter enn bare frekvensbåndet når vi lyser ut dette. Dette gjør vi fordi innbyggerne i vårt land skal ha nytte av det tilbudet som vil komme i dette frekvensbåndet.

S p ø r s m å l 1 3

Arne Sortevik (FrP): Jeg har følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Gjennom St.prp. nr. 76 for 2001-2002 om Bergensprogrammet er det gjort vedtak om rett til innkreving av bompenger til delvis bompengefinansiering av programmet. Vegdirektoratet har fått fullmakt til å inngå avtale med bompengeselskapet og fastsette regler for finansieringsordningen.

Hvordan sikres det at utvidelsen og forlengelsen av mer enn 15 år med bompenger i Bergen ikke får urimelig utslag for beboere generelt, samt for nærings- og nyt-

tetraffikk når bil brukes hyppig gjennom arbeidsdagen og døgnet for øvrig?»

Statsråd Torild Skogsholm: I Bergen har man hatt en omfattende lokal prosess i forkant av Stortingets behandling av St.prp. nr. 76 for 2001-2002. Blant annet har bystyret i Bergen den 27. november 2000 gjort vedtak om antall bomstasjoner, at elektronisk betalingssystem innføres så snart det er praktisk mulig, og at gjeldende takstretningslinjer legges til grunn for fastsetting av takstsystemet. Disse prinsippene har Stortinget sluttet seg til ved behandling av St.prp. nr. 76 for 2001-2002.

Det er riktig, som representanten Sortevik påpeker, at Vegdirektoratet har fått fullmakt til å inngå avtale med bompengeselskapet og fastsette nærmere regler for finansieringsordningen. Bompengavtalen er en sak mellom Vegdirektoratet og Bergen bompengeselskap AS. Vegdirektoratet har også ansvar for fastsettelse av takst- og rabattsystem for bompengordningen i Bergen. Dette skjer etter søknad fra bompengeselskapet og med anbefaling fra regionvegsjefen. Vedtaket gjøres i samsvar med føringer gitt i Stortingets behandling av St.prp. nr. 76 for 2001-2002 og i samsvar med retningslinjene som også bygger på prinsipper som Stortinget har sluttet seg til.

Statens vegvesen har i brev av 3. oktober oversendt forslag om takstvedtak til Bergen kommune og Hordaland fylkeskommune for uttalelse. Vegdirektoratet avventer disse uttalelsene før de endelige takstvedtakene blir fattet, hvor spørsmålsstillingen til representanten Sortevik blir vurdert.

Arne Sortevik (FrP): Foreløpig ser det ut som om prinsippene i gjeldende takstsystem ikke følges. Opplegget som er skissert, omfatter en ny prissetting der det skal betales på alle ukedager og til alle døgnetstider. Bilbrukere som bare har marginal bruk av veianlegget innenfor ringen, må betale full pris fordi det ikke finnes alternativ kjørevei. Bilbrukere som kjører mye i forbindelse med yrke og/ eller næring i løpet av døgnet 24 timer, må betale en kraftig avgiftsøkning, som derved både truer arbeidsplasser og virker sterkt prisdrivende.

Bør ikke departementet gjennom Vegdirektoratet fastsette regler som forhindrer klart uheldige virkninger?

Statsråd Torild Skogsholm: Et viktig prinsipp i takstretningslinjene er at alle trafikantgruppene som har nytte av bompengeprojektet, bør betale bompenger. Det vil likevel være slik at noen vil kunne bli påført en større byrde i form av bompenger enn andre. I takstretningslinjene er det tatt høyde for å kunne tilpasse takstsystemet for å få til et mest mulig rettferdig og forståelig system. Dette kan gjøres gjennom rabattstruktur, gjennom fritak for spesielle trafikantgrupper som rutebusser, elbiler, forflytningshemmede m.m., tak på antall passeringer pr. måned, fellesabonnement osv. Et annet prinsipp er at takst- og rabattsystemet skal være mest mulig enkelt og standardisert.

Dette er prinsipper som Stortinget har forholdt seg til.

Arne Sortevik (FrP): Det er slik at lokale myndigheter må forelegge sine bompengeprosjekter for Stortinget for godkjenning. Det er også gjort i dette tilfellet. Men innbyggerne lokalt er ikke spurt. Nettopp på den bakgrunn, bør ikke departementet føle et særlig ansvar for å sikre at betalingsregler i slike system konstrueres på en slik måte at man unngår at grådighet fra lokale, ivrige bompengειnnkrevende politikere slår ut til ugunst for brukerne?

Statsråd Torild Skogsholm: Som jeg svarte i stad, ligger det muligheter for å justere takst- og rabattsystemet ut fra helt spesielle lokale forhold. Det er slik at det gjerne er innbyggerne i Bergen som har stor nytte av at man får gjennomført Bergensprogrammet. Derfor er det ikke urimelig at nettopp innbyggerne i Bergen er med på å bidra til dette. Dette har det vært lokal politisk enighet om, og med det demokratiske systemet som vi har, er det det vi har å støtte oss på i fortsettelsen i forhold til denne typen prosjekter.

Elisabeth Røbekk Nørve hadde her overtatt presidentplassen.

Spørsmål 14

Olav Akselsen (A): «Samferdselsdepartementet har gitt ferjekonsesjon til den danske Mols-linjen på strekningen Bergen–Stavanger. Det er fyrste gong eit utanlandsk selskap får konsesjon for ei innanlandsk ferjestrekning. Danmark har innført nettolønn for alle sjøfolk, noko som gir langt lågare kostnader enn det norske ferjerederi har.

Vil alle norske innanriksferjer no bli utsette for konkurranse frå utanlandske selskap med utanlandske arbeidsvilkår?»

Statsråd Torild Skogsholm: Innenfor sjøfartsområdet ble rådsforordning EF 3577/92 om retten til å yte sjøtransporttjenester innenfor medlemsstatene, dvs. maritim kabotasje, gjennomført i norsk rett i 1998. Denne rådsforordningen gir alle skip under EØS-flagg rett til å transportere passasjerer og/eller gods mellom havner i hvert av de andre EØS-landene.

En viktig side av forordningen og innlemming av denne i EØS-avtalen er at den gir norsk skipsfart adgang til å yte tjenester i det indre marked, dvs. i EØS-området.

For den delen av skipsfarten som krever særskilt løyve etter yrkestransportloven, nemlig innenlandske rutegående passasjerfartøy, herunder ferjer, må løyveordningen derfor praktiseres i overensstemmelse med nevnte kabotasjeforordning i EØS-regelverket.

I likhet med andre former for sjøtransport innenlands vil også innanlandsk transport i rute være åpen for deltakelse fra rederier fra andre EØS-land.

Rederier fra ulike land i EØS-området kan ha ulike konkurransevilkår. Så lenge skatte- og støtteordninger er innenfor rammen av det som er tillatt etter EØS-avtalen,

kan ikke slike ulikheter i seg selv begrunne avvisning av utenlandske rederier.

Jeg forutsetter at de skatte- og støtteordninger som måtte berøre Mols-linjen, er forenlige med EØS-regelverket, og jeg vil i god tid før ruten skal starte opp, forsikre meg om at dette er tilfellet.

For øvrig er de utenlandske rederier underlagt de same krav til sikkerhet og vilkår for løyvet som norske rederier. Dette gjelder bestemmelser om sjødyktighet og kvalifikasjonskrav for mannskap, herunder krav til språkkunnskaper.

Olav Akselsen (A): Eg takkar for svaret. Eg tolkar dette som eit ja på mitt spørsmål.

Denne saka er ei veldig spesiell sak, for det er første gongen i noregshistoria at ein har fått to konsesjonar på same strekninga, altså ein parallellkonsesjon. Dette har skjedd utan at det har vore nokon som helst politisk debatt, iallfall har ikkje Stortinget hatt moglegheit til å ha ein slik. Det har dramatisk endra rammevilkåra for dei som driv med frakting på dette området. Eg kunne eigentleg tenkt meg å spørja vidare om det er slik at ein no på eit prinsipielt grunnlag har innført fri konkurranse på alle dei ferjestrekningane i Noreg som vil bli lyste ut på konsesjon.

Statsråd Torild Skogsholm: Vi vil fra vår side ha som politikk at vi ønsker konkurranse på de ulike ferjestrekningene – på riksvegsamband vel å merke, som er det som staten har ansvaret for – fordi vi tror at det er en gevinst å hente gjennom det.

Det er ikke ny løyvepolitikk å tildele parallellkonsesjoner for innenriks passasjertransport, ettersom vi bl.a. har flere eksempler på slike parallellkonsesjoner når det gjelder fylkesgrensekryssende ekspressbussar. Med andre ord er det ikke ny politikk at vi har denne typen parallell løysninger.

På spørsmålet om det er en politikk fra Regjeringens side å ha konkurranse på ferjer, er svaret ja. I hovedsak vil det være politikken vår, fordi vi tror at vi har en gevinst å hente gjennom det.

Olav Akselsen (A): Det er første gong at ein har parallellkonsesjon på ferjedrift i Noreg. Det er slik at Regjeringa har gjort endringar i lova om arbeids- og opphaldsløyve og sagt at det ikkje skal gjelda for utanlandsk arbeidskraft på båtar. Det vil jo i teorien seia at det kan vera ukrainske sjøfolk eller sjøfolk frå Kviterussland som etter denne nye politikken vil bemanna norske ferjer. Dersom den politikken som her blei skissert frå Regjeringa si side, fører fram, vil det bety at det blir arbeidskraft med heilt andre løns- og arbeidsvilkår enn det som er tilfellet i Noreg. I ein del tilfelle er det reiarlag som får støtte frå sin stat, altså flaggstaten, til å gje anbod. Dette vil etter mitt syn i praksis seia at i framtida blir det totalt umogleg for norske ferjer, med dei konkurransevilkåra som dei har i dag, å vinna konkurranse i Noreg. Ser statsråden det som eit problem?

Statsråd Torild Skogsholm: Det som er viktig for meg i forbindelse med disse ferjesambandene, er at vi har sikre fartøy, og at vi har mannskap som er egnet til å ta på seg det ansvaret det er å jobbe på slike fartøy. Det må ligge kvalifikasjonskrav til mannskapet. Det ligger som et viktig grunnlag for all denne transporten. I tillegg vil det være krav til språkkunnskaper. Derfor er jeg ikke redd for at vi ikke kommer til å ha mannskap på ferjer i Norge som ikke ivaretar dette. De kravene som vi setter, går på at man skal følge det regelverket som er i forhold til EØS, i forhold til sikkerhet, i forhold til den kvalitet som de reisende bør bli møtt med på båtene. Det vil si at de møter et mannskap som bl.a. kan norsk.

S p ø r s m å l 1 5

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ingrid I. Opedal til kommunal- og regionalministeren, vil bli besvart av miljøvernministeren på vegne av kommunal- og regionalministeren. Spørsmålet vil bli tatt opp av representanten Karin Andersen.

Karin Andersen (SV): Jeg skal forsøke på nynorsk:

«I samband med omlegging av differensiert arbeids-gjevaravgift frå nyttår krev dei 14 kommunane som fekk auka avgift i 2000, full kompensasjon for same tidsrom som dei andre kommunane no er sikra, t.d. ved at dokumentert underkompensasjon vert fordelt over fire år. For næringslivet ber ein om at reglane for bagatellmessig støtte også skal gjelda for desse.

Har statsråden forståing for desse krava, og er ho villig til å revurdere framlegget frå Regjeringa ved endeleg behandling av statsbudsjettet?»

Statsråd Børge Brende: Først vil jeg gi representanten Andersen en kompliment for å være bedre i sin nynorskframføring enn hva jeg var her for noen uker siden.

Så til svaret: Det at 14 kommuner fikk høyere arbeidsgiveravgift fra år 2000, skyldtes at kommunene ifølge daværende regjering ikke lenger tilfredsstilte kravene til å ligge innenfor det geografiske området for differensiert arbeidsgiveravgift. Ved justeringen ble det tatt hensyn til EØS-reglene for regional- og transportstøtte og ESAs tidligere vedtak. For å få inn nye og mer vanskeligstilte kommuner måtte en foreta en prioritering mellom kommuner. Endringen i satsen var begrenset, fra 10,6 pst. til 14,1 pst., i de kommunene som fikk endret sats.

Norsk institutt for by- og regionforskning har overvåket utviklingen i disse aktuelle kommunene også. Den siste rapporten fanger opp utviklingen frem til utgangen av 2002. Hovedinntrykket er at det er vanskelig å peke på klare forskjeller i utviklingen i de 14 kommunene i forhold til andre sammenliknbare kommuner.

Situasjonen for de 14 kommunene kan ikke sammenliknes med den situasjonen vi nå er i, hvor det er endrede krav fra ESA om å avvikle dagens ordning som medfører at 235 kommuner fra 2004 kompenseres gjennom ulike tiltak.

Situasjonen kan heller ikke sammenliknes med den kompensasjonen som fra 2000 ble gitt til bestemte områder i form av eget verftsprogram og ekstra infrastrukturtiltak. Disse midlene ble satt inn som følge av at spesielle bransjer måtte holdes utenfor ordningen, ikke fordi situasjonen i de aktuelle kommunene tilsa det.

På denne bakgrunn har jeg vanskelig for å følge opp kravet fra de 14 kommunene. På den annen side hadde kommunene ved endringene i 2000 kort frist til å tilpasse seg en situasjon med høyere avgift. Etter mitt syn var det derfor ganske rimelig med noe kompensasjon, men denne overgangsfasen er nå over.

I lys av det som er sagt så langt, har ikke Regjeringen, som også representanten er kjent med, foreslått ytterligere midler til de 14 kommunene videreført i statsbudsjettet for 2004.

Karin Andersen (SV): Jeg takker for svaret og fortsetter på bokmål.

Jeg skal ikke gå i detalj i denne saken, fordi jeg vet at miljøvernministeren nødvendigvis ikke kan gjøre det. Men når det gjelder de kravene som ble stilt til disse 14 kommunene, er det vel grunn til å sette noen spørsmålstegn ved de kriteriene som lå til grunn – men la nå det ligge.

Regjeringen har sjøl i behandlingen av bortfallet av den differensierte arbeidsgiveravgiften nå tatt politiske initiativ til å se bort fra noe av regelverket og søkt om unntak f.eks. når det gjelder transportstøtte for fire kommuner i Møre og Romsdal som ligger utenfor det geografiske området, fordi man mente det var nødvendig. Ser ikke statsråden at det er mulig å ta et politisk initiativ der man ønsker å komme dem i møte som er rammet av brå avgiftsøkninger som dette, på en bedre måte enn det man har gjort til nå? For det er vitterlig sånn at det er noen kriterier på et ark som har avgjort bestemmelsen, og ikke en konkret vurdering av situasjonen i de enkelte kommunene.

Statsråd Børge Brende: Da Stortinget i 2000 endret satsene for 2001, var det med den begrunnelse at 14 av disse kommunene ikke tilfredsstilte kravene for å ha lavere arbeidsgiversats. Det kunne være på grunn av næringssvakheter o.l. Så ble en del kommuner som da hadde problemer, tatt inn i ordningen i stedet. Men på grunn av at denne endringen ikke skulle bli for brå da en endret arbeidsgiveravgiften fra ca. 10 pst. opp til 14 pst., ble det satt i gang en overgangsordning. Den utløper nå. Så har man satt NIBR til å overvåke utviklingene i disse kommunene. Som jeg har presisert, kan man vanskelig peke på klare forskjeller i utviklingen i disse 14 kommunene. Som jeg også har understreket, har Regjeringen ikke lagt opp til en videreføring for 2004. Og nå ligger budsjettet til handsaming i Stortinget.

Karin Andersen (SV): Jeg takker igjen for svaret.

Jeg sitter med grunnlagsmaterialet for disse kommunene den gangen. Jeg kan ikke gå i detalj og diskutere

det, men det er grunn til å sette spørsmålstegn ved noe av tallgrunnlaget.

Men jeg vil igjen spørre statsråden på politisk grunnlag: Når man opplever slike store endringer, som man også gjør i dag, ser ikke statsråden at det kan være grunn til i hvert fall å gå inn med de politiske virkemidlene vi kan bruke? Det går på f.eks. å godtgjøre kommunesektoren, legge større summer inn i bevilgninger til næringsutvikling eller gi indirekte støtte til næringslivet på en sterkere måte enn det Regjeringen har gjort til nå. Det er et forsøk på å få Regjeringen til å se at det både kan være en mulig måte å dempe den verste vanskeligheten på for de berørte områdene og et direkte håndslag til de bedriftene som er i dette området. For det er ikke noen tvil om at en bedret kommunøkonomi, eller at kommunene og fylkeskommunene har større midler til rådighet for regional utvikling, vil være en stor fordel for bedriftene i Distrikts-Norge.

Statsråd Børge Brende: Det Regjeringen har gjort, er å følge opp premissene fra Stortinget, også da man fattet dette vedtaket i 2000. Disse kommunene tilfredsstilte ikke lenger ESAs krav og fikk da en høyere arbeidsgiveravgift. Men man laget en overgangsordning, man evaluerte virkningene av den økte arbeidsgiveravgiften for bedriftene i disse kommunene, og konkluderte da forskningsmessig med at det ikke er store endringer i disse kommunene. Så hvis man skal bruke mer ressurser her, får man vurdere det helhetlig.

Når det gjelder Regjeringens opplegg for kommunesektoren til neste år, tror jeg man skal gå ganske langt tilbake for å finne et så helhetlig og godt opplegg for kommunesektoren. Men når det gjelder de fylkeskommunale midlene som representanten tar opp, er det klart at det er opp til hver fylkeskommune å vurdere om noen av disse 14 kommunene skal tilgodeses med ekstra støtte gjennom de midlene de har til disposisjon.

S p ø r s m å l 1 6

Fra representanten Oddbjørg Ausdal Starrfelt til kommunal- og regionalministeren:

«Mange asylsøkjere oppheld seg i Norge i mange år utan endeleg å få avgjort sin søknad om asyl eller opphald på humanitært grunnlag. Andre får avslag, men har ikkje noko land å reisa heim til. Det kan ta lang tid mellom negativt vedtak og utsending. Nokon får mellombels arbeidsløye medan dei ventar på avgjerd eller utsending, andre ikkje.

Kva kriterium ligg til grunn for innvilging/avslag på mellombels arbeidsløye for personar i slike situasjonar?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt.

S p ø r s m å l 1 7

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Signe Øye til kommunal- og regionalministeren, vil bli

besvart av miljøvernministeren på vegne på kommunal- og regionalministeren.

Signe Øye (A): Jeg har følgende spørsmål til miljøvernministeren, som skal svare på vegne av kommunal- og regionalministeren;

«I januar kom en ung kvinne fra Kenya til Norge på turistvisum. Her møtte hun en mann fra Gjøvik som hun forelsket seg i, og de forlovet seg. I midten av mars måtte hun reise ut av landet pga. at turistvisumet utløp. I Kenya søkte kvinnen om nytt turistvisum 30. april. 20. mai ble saken registrert hos UDI. Først den 10. september ble saken videresendt til Sarpsborg politikammer hvor nødvendig intervju skulle foretas.

Er statsråden fornøyd med at saksbehandlingen i UDI tar så lang tid, og hva vil hun gjøre med dette?»

Statsråd Børge Brende: Som representanten er kjent med, blander ikke kommunalminister Solberg seg opp i enkeltsaker. Jeg vil derfor heller ikke i hennes sted kommentere denne konkrete saken spesielt. Jeg vil imidlertid kommentere situasjonen når det gjelder saksbehandlingstiden generelt, og de tiltak som nå er satt i verk for å få kontroll over situasjonen.

Antallet ubehandlede oppholdssaker i Utlendingsdirektoratet var i sommer flere enn dobbelt så mange som sommeren 2002. En stor andel av disse sakene er statsborgersaker, men saksbehandlingen er også i andre typer oppholdssaker for lang. Innføring av det nye data-systemet for utlendingsforvaltningen har bidratt til en økning i saksbehandlingstiden og til opparbeidelse av restanser.

På den bakgrunnen bad kommunalministeren Utlendingsdirektoratet rett over sommeren om en plan for nedbygging av restanser. Utlendingsdirektoratet jobber nå etter denne planen for å redusere saksbehandlingstiden for oppholdssaker, herunder visumsaker. I tillegg er arbeidet med oppholdssaker i Utlendingsdirektoratet nylig omorganisert med sikte på en effektivisering.

Disse opplysningene har kommunalministeren fått fra Utlendingsdirektoratet, og de viser i tillegg at utviklingen nå er på rett vei.

Signe Øye (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er kjent med at statsråden ikke kan behandle enkeltsaker, men likevel er det viktig å sette et bilde på det som nå er i ferd med å skje i forhold til den lange saksbehandlingstiden i UDI. UDI opplyste jo denne kvinnen om at hun kunne søke om nytt visum fra Kenya, og at saksbehandlingstiden ville ta omtrent to måneder. Nå er det altså gått over seks måneder. Det er jo ikke slik at UDI ikke visste at de hadde fått et nytt saksbehandlingssystem som sannsynligvis ville gjøre at saksbehandlingstiden gikk opp, så dette er mer ren feilinformasjon.

Mitt spørsmål er: Mener statsråden at dette er en verdig måte å behandle en person på som ønsker å komme hit til landet fordi hun har funnet seg en gutt som hun ønsker å leve sammen med?

Statsråd Børge Brende: Man spisser alltid ørene når man hører ordet «feilinformasjon». Jeg tror det i så fall var myntet på UDI, hvis jeg forstod representanten riktig.

Dette er vanligvis ikke mitt område. Men det jeg fastslo i mitt svar til representanten Øye, var at innføring av det nye datasystemet for utlendingsforvaltningen har bidratt til en økning i saksbehandlingstiden og til opparbeidelse av restanser. Det har vært komplisert å innføre dette nye systemet. Men kommunalministeren har tatt tak i dette og bedt om en plan for nedbygging av restanser, og Utlendingsdirektoratet jobber nå etter denne planen for å redusere saksbehandlingstiden, som også representanten er opptatt av, bl.a. i visumsaker. I henhold til opplysninger fra Utlendingsdirektoratet viser denne utviklingen at man nå er på rett vei. Sånn sett har man også tatt tak i det som er grunnlaget for spørsmålet.

Signe Øye (A): Jeg takker igjen statsråden for svaret.

Når det gjelder denne saken, har det også vært et problem at ambassaden i Nairobi mente at bare denne herren kom til Nairobi og giftet seg, ville jenta få nytt visum. Hvis man først kom til Norge og var gift, ville det være veldig enkelt å få oppholdstillatelse.

I mellomtiden skiftet de leder ved ambassaden i Nairobi, og vedkommende hadde et helt annet syn. Mener statsråden at det er akseptabelt at man ved ambassaden har forskjellige meninger og villeder folk som prøver å gjøre det beste ut av en situasjon, og prøver å leve opp til det myndighetene sier de skal gjøre?

Statsråd Børge Brende: Jeg ber om forståelse for at jeg ikke kan kommentere de opplysningene som nå fremkommer muntlig her, når det gjelder forhold ved vår ambassade i Nairobi. Det som er det politiske poenget, er at kommunalministeren ikke har noe ønske om å gå inn i enkeltsaker. Det som er viktig for Regjeringen, er at vi nå får ned saksbehandlingstiden også når det gjelder visumspørsmålene. Da kan man i større grad også imøtekomme representantens ønske om en smidig saksbehandling her. Det tror jeg alle parter er tjent med, så det jobber vi med.

S p ø r s m å l 1 8

Fra representanten Morten Høglund til kommunal- og regionalministeren:

«Oslo og Akershus opplever nå landets høyeste vekst i arbeidsledighet, manglende bevilgninger til viktige samferdselsprosjekter, utflytting av statlige arbeidsplasser, usikkerhet knyttet til vedtatte sykehusplaner og dårligere rammebetingelser for næringslivet enn mange andre deler av landet.

Mener statsråden at Regjeringens politikk bidrar til at hovedstadsregionen blir den nødvendige motor for nasjonal utvikling?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt.

S p ø r s m å l 1 9

Johnny Hult (FrP): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«I Elverum kommune ble for kort tid siden en ulv skutt av en elgjeger. Skuddet falt fordi jegerens jakthund ble angrepet av to ulver, og jegeren hevder det var en nødvergesituasjon.

Ser statsråden, på generelt grunnlag, at det er nødvendig å likestille hund med bufe når det gjelder nødvergeretten?»

Statsråd Børge Brende: Den konkrete saken som representanten Hult refererer til, er nå under politietterforskning, og det vil derfor ikke være riktig av meg å kommentere denne.

Viltloven § 11 gir hjemmel til å felle vilt ved «betydelig fare for skade på person», eller ved «direkte angrep på bufe». Bestemmelsen om angrep på bufe ble strammet inn av Stortinget i 1993. Lovendringen ble gjennomført for å klargjøre innholdet i nødvergeretten og for å sikre at bestemmelsen ble mer i overensstemmelse med internasjonale miljøforpliktelser.

Ved endringen av viltloven i 1999 ble begrepet «bufe» definert til å omfatte sau, geit, storfe og hest. Hunder omfattes ikke i dag av nødvergeretten i viltloven. Hunder ble imidlertid tatt inn i erstatningsforskriften i 1999. Det gis erstatning for jakthund drept av rovvilt i bruk under lovlig jakt, lovlig trening eller jakthundprøver.

Det er også viktig å være klar over at det kan iverksettes tiltak for å redusere risikoen for angrep på jakthund. Et eksempel er den såkalte ulvetelefonen, som ved å informere om siste kjente posisjon til radiomerkede ulver reduserer risikoen for at jakthunder blir drept av ulv innenfor de kjente ulverevirene. Dette tiltaket har blitt godt mottatt i de berørte distriktene og har fungert bra.

Stortinget har bedt Regjeringen om å legge frem en egen stortingsmelding om rovviltforvaltningen. Denne meldingen vil bli lagt frem før årsskiftet, altså om kort tid. Regjeringen vil i meldingen foreta en bred gjennomgang av hele rovviltpolitikken, herunder juridiske og økonomiske virkemidler. Siden det er så kort tid til meldingen legges frem, ønsker jeg heller ikke på dette punkt å forskuttere Regjeringens konklusjoner.

Johnny Hult (FrP): Jeg takker for svaret.

Vi er klar over at det er en ulvetelefon, og at man har muligheten for å ringe og få beskjed om hvor ulver befinner seg. Nå er det engang slik at det faktisk finnes mange ulver som ikke går under den radiomerkingen. Det er ikke mer enn seks dager siden det ble kjørt i hjel en ulv som ingen visste hvor kom fra. Dette er en generell problemstilling, som år etter år dukker fram under jakta. Jegere velger å ikke jakte framfor å jakte med hund.

Jakt er en nødvendig ressurs i dag. Vi har en pålagt plikt til å forvalte vår viltstamme. Jeg synes at jegerne og alle de som er berørt av dette, trenger en fornuftig – og klar – avklaring av hva som egentlig rår og går av slike

regler. Det må jo være en feil at hvis du står og ser på at hunden din blir spist opp, får du betaling for det, mens hvis du prøver å gripe inn og kommer i skade for å ta livet av et rovdyr, blir du straffet. Det må være ganske klare regler. Så jeg vil anmode om følgende: Vi vil gjerne ha et lovverk som er så tydelig at alle og enhver har noe konkret å forholde seg til når det gjelder det med nødverge.

Statsråd Børge Brende: Som sagt har man også for- søkt å komme disse interessene i møte ved at man har opprettet en ulvetelefon i de mest rammede områdene. I de områdene som er definert som sone hvor man har ulv, kan man også få denne type opplysninger. Som sagt skal Regjeringen legge frem en melding om rovdyrpolitikken ganske snart, og vi vil der komme tilbake til det spørsmålet som representanten reiste.

Johnny Hult (FrP): Jeg takker for svaret.

Vil da statsråden kunne love at problematikken vedrørende jakthunder og eventuelt nødverge i forbindelse med rovdyr vil bli en del av den meldingen, siden den ikke var det i den forrige?

Statsråd Børge Brende: Det statsråden kan love, er at det kommer en rovviltmelding før jul, hvor man vil drøfte de aktuelle spørsmål knyttet til rovviltpolitikken. Stortinget vil da bl.a. bli invitert til også å drøfte dette spørsmålet.

S p ø r s m å l 2 0

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg har følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«I innstillingen til klimameldingen støtter stortingsflertallet, alle partier unntatt Fremskrittspartiet, målsettingen i St.meld. nr. 54 for 2000-2001 om å forhindre frigjøring av klimagasser fra store karbonlagre i myr.

Hva har Regjeringen gjort for å følge opp sine målsettinger så langt, og hvilken kost-nytte-effekt ligger til grunn i arbeidet?»

Jeg er spent på svaret.

Statsråd Børge Brende: Jeg takker for det tillegget.

Det fremgår av regjeringen Stoltenbergs klimamelding, St.meld. nr. 54 for 2000-2001, at man skal bevare store karbonlagre i tråd med forpliktelsen fra Klimakonvensjonen om å «ivareta og øke lagre av drivhusgasser», artikkel 4.2a. Meldingen nevnte «blant annet i skog og myrer» som eksempler.

Det finnes ikke eksakte anslag for omfanget av karbonlagring i myr, men vi vet at omfanget ikke er ubetydelig, og at en nedbygging av myrer vil frigjøre karbon som kommer i tillegg til andre utslipp av CO₂ og andre klimagasser.

I meldingen fra den forrige regjeringen pekes det bl.a. på at

«karbonmengden i jord i Norge kan påvirkes negativt av flatehogst, grøfting og planting av myr, samt intensiv markberedning».

En hovedoppgave i Regjeringens miljøpolitikk er å bevare det biologiske mangfoldet. Regjeringen har ført en offensiv politikk for å ta vare på viktige naturområder generelt, og har som mål å øke andelen vernet skog. Denne politikken har som en tilleggseffekt at den kan bidra til å stabilisere karbonlagring i skog og myr.

Ett tiltak har vært å kutte statlig økonomisk støtte til grøfting av myr i skog. Uten statlige tilskudd er slike tiltak så lite lønnsomme at tørrlegging av myrer for å øke skogproduksjonen ikke forekommer i stort omfang lenger.

Når det gjelder konvertering av myr til jordbruksformål, er myndighetene blitt meget restriktive. All nydyrking kan bare skje etter plan godkjent av kommunen. Ved avgjørelsen legges det særlig vekt på forhold av betydning for natur- og miljøverdier. Forekomsten av myrområder samt sump- og våtmarksområder veier tungt i denne sammenhengen.

Regjeringen vil også med det første sende ut et utkast til ny skogbrukslov til alminnelig høring. Miljøaspektene står sentralt i dette lovutkastet.

En gjennomtenkt holdning til hvordan vi forvalter skog, myr og jordbruksarealer, som også vil bidra til å bevare karbonlagre i skog og myr, trenger ikke medføre store ekstra kostnader. Tvert imot vil det virke positivt i forhold til å ta vare på både det biologiske mangfoldet og klimaet.

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

Etter Fremskrittspartiets syn bærer hele klimadebatten preg av at både Regjeringen og stortingsflertallet har stukket hodet ned i myra og ikke fått det opp igjen. Det er et faktum at flere og flere forskere er kritiske til FNs klimapanelers dystre spådommer om at det er menneskeskapt aktivitet som medfører klimaendringene. Nylig har svenske forskere påstått at det ikke er nok olje i verden til å få en global oppvarming. Det er også canadiske forskere som er kritiske til framgangsmåten til FNs klimapanel og de spådommer som de kommer med, og de viser til, som mange, mange andre forskere har gjort, at klimaet har endret seg gjennom tidene, og at kloden ikke er en klimastatisk planet. Og det er et faktum at hele Kyoto-avtalen henger i det blå, i og med at den ikke er ratifisert av mange nok land, og sannsynligvis ikke vil bli det.

Så spørsmålet: Vil statsråden sørge for at det blir en ny behandling av klimaspørsmålet, eller vil Regjeringen kjøre i samme retning som før, helt uavhengig av hva som skjer ellers i verden, dersom ikke Kyoto-avtalen blir ratifisert av mange nok land?

Statsråd Børge Brende: Jeg har tidligere hørt at man ikke skal stikke hodet i sanden, men nå skal man altså heller ikke stikke hodet i myra. Det er jeg helt enig med representanten i.

Når det gjelder klimatruslene, er det etter min mening ikke fremlagt noen ny kunnskap den senere tid som tyder på noe annet enn at det nå foregår menneskeskapt klimaendring. Det er også konklusjonen i FNs klimapanel

IPCCs tredje rapport, hvor de fastslår at det er all grunn til å tro at de neste hundre år vil gjennomsnittstemperaturen på jorden endre seg med mellom 1 og 60°C på grunn av klimagassutslipp fra menneskene.

Vi må huske på at siden forrige istid, for 10 000–15 000 år siden, har ikke klimaet endret seg mer enn det som kan skje de neste hundre år. Så vi foretar her en ganske alvorlig påvirkning i forhold til dette. Når det gjelder oljen, må jeg legge til at i tillegg til olje har vi det fossile brensel kull. Det er det mer av enn olje, og det vil kunne vare mye lenger.

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

Det som vel har fått fart i denne debatten den senere tid, er den aktiviteten som har vært på sola. Dette er noe vi i Fremskrittspartiet lenge har kjent til og vist til mange ganger i denne salen, og vi har blitt latterliggjort både av regjeringspartiene og av Regjeringen i så måte.

Det er gledelig at enkelte utenfor Fremskrittspartiet nå begynner å se det samme som vi, og da tenker jeg ikke på forskere, men f.eks. på stortingsrepresentant Leif Frode Onarheim fra Høyre, som etter et oppslag i NRK Dagsrevyen sa at dette var ny informasjon for ham, og at dette var verdt å lytte til. Med andre ord: Også innenfor statsrådets eget parti er det folk som begynner å så tvil om FNAs klimapanelers dystre spådommer. Det vil, som Onarheim også påpekte, ha alvorlige konsekvenser for næringslivet dersom man kjører en ensidig særnorsk politikk på området.

Vil statsråden snarest sørge for at norsk industri og næringsliv får like konkurranseforhold med hensyn til utslipp av såkalte klimagasser, som industri og næringsliv i land man konkurrerer med?

Statsråd Børge Brende: Nå er det vel også noen utenfor Fremskrittspartiet som har kjent til aktiviteten på sola. I disse rapportene som har kommet fra FNAs klimapanel, har man også tatt dette med helhetsvurderingen. Poenget er at endringer på sola er det lite vi kan gjøre med. Når det gjelder de menneskeskapt klimagassutslippene, kan man gå over til renere brensel, og det kan mennesket påvirke. Hvis vi ser på det tøffe været som vi har opplevd ikke minst i Europa de senere årene – i år var det tørke, i fjor var det flom, og det har vært en brun sky over en del av Asia – er dette indikasjoner på hva som skjer hvis vi ikke gjør noe for å redusere klimaendringene. Det blir mye tøffere vær – mye verre og villere. Dette må vi for all del unngå. Det FNAs klimapanel, med over tusen forskere, har sagt, er at det er all grunn til å tro at det dessverre foregår menneskeskapt klimaendring. Da må vi ha en politikk for å redusere faren knyttet til dette. Norge har gått foran med internasjonale krav overfor folk flest og næringslivet for å redusere dette, med bensinavgift og lignende, og det vil vi forsette med, men vi håper at flere gjennomfører den type tiltak.

S p ø r s m å l 2 1

Torbjørn Andersen (FrP): Jeg har følgende spørsmål til landets miljøvernminister:

«Sur nedbør har i mange år ført til at de fleste vann og vassdrag på Sørlandet har vært tilnærmet fisketomme. De senere år har situasjonen imidlertid endret seg positivt, og fisken er kommet tilbake flere steder der det tidligere var helt fisketomt. Den positive utviklingen skyldes i stor grad intensiv kalking. Men fortsatt er vannkvaliteten i flere vann og vassdrag i Agder ikke god nok med hensyn til pH-verdien.

Hvordan vurderer statsråden det fremtidige behovet for kalking i vann og vassdrag på Sørlandet?»

Statsråd Børge Brende: Tilførselene av sur nedbør har blitt sterkt redusert de siste årene. Blant annet er svovelfallet redusert med om lag 65 pst. siden 1980.

I en ny rapport fra Norsk institutt for vannforskning fremgår det at arealet som mottar forsuring ut over tålegrensen, er redusert fra opp mot 100 000 km² til 43 000 km², eller sagt på en annen måte: fra en tredel til en åttedel av Fastlands-Norges areal. Denne svært gledelige utviklingen skyldes i stor grad internasjonale avtaler om utslippsreduksjoner, som Norge har vært forkjemper for. Likevel er kalkingsbevilgningene holdt på et relativt stabilt nivå, til tross for denne nedgangen.

Rapporten fra Norsk institutt for vannforskning viser også at det nå hovedsakelig er områdene på Sørlandet og Sør-Vestlandet som mottar tilførsler av forsuring ut over tålegrensen. I disse områdene har vi de største overskridelsene, men her er også bedringen i vannkvaliteten mest synlig. Utviklingen går altså i riktig retning også i disse delene av landet.

I de områdene som er mest forsuringsskadd, vil det imidlertid ta tid før reduserte tilførsler av forsuring gir vesentlige forbedringer i vannkvaliteten. Dette skyldes i all hovedsak berggrunnsforholdene. I disse områdene, som bl.a. omfatter Agder-fylkene, vil det være behov for fortsatt kalking, og dette vil bli prioritert. I år brukes det således 22,5 mill. kr til kalking i Agder-fylkene.

Jeg vil understreke at Regjeringen fortsatt legger opp til en betydelig innsats mot forsuringsskadene. Direktoratet for naturforvaltning har imidlertid beregnet at den positive utviklingen i forsuringssituasjonen gir grunnlag for å redusere kalkingskostnadene i eksisterende prosjekter med rundt 5 pst. pr. år. I tillegg vil det være mulig å effektivisere og skarpstille – det er vel noe som Fremskrittspartiet har sansen for – den tilknyttede virksomheten, som f.eks. forsknings- og utredningsarbeid, resultatkontroll og bevaringstiltak.

Med hensyn til forskningen har vi opparbeidet så god kunnskap at det vil være forsvarlig å redusere noe på aktivitetene uten at dette går ut over kvaliteten på kalkingsarbeidet. Resultatkontrollen, som skal sørge for at vi kalker på riktig måte, kan også forenkles for en del prosjekter som har pågått over lang tid, og som vi nå har god kontroll med. Det er også rom for å redusere noe på utgiftene til bevaringstiltak for forsuringstruede laksebe-

stander, da vi nettopp har lagt bak oss en periode med relativt store investeringer i genbanken i Eidfjord.

De aktivitetene jeg her har nevnt, utgjør om lag 26 mill. kr av totalbevilgningen på 98,2 mill. kr i 2003. Så hvis man kombinerer muligheten for 5 pst. reduksjon med disse tiltakene, tror jeg nok at Direktoratet for naturforvaltning, gjennom sin grundige gjennomgang, vil komme frem til at det bevilgningsnivået Regjeringen nå har lagt seg på, er ansvarlig og forsvarlig i forhold til utfordringene.

Torbjørn Andersen (FrP): Jeg takker for et for så vidt greit svar.

Forsuring av vann og vassdrag har vært et av Norges mest alvorlige miljøproblemer, spesielt har det vært et betydelig miljøproblem på Sørlandet. Kalking av vann og vassdrag på Sørlandet har vært helt avgjørende for å bedre vannkvaliteten. Det er få miljøtiltak som gir så mye tilbake som nettopp kalking.

Statsråden var inne på hvor stort areal som dekkes av kalkingstiltak i dag, og sa at det er redusert fra en tredjedel til en åttendedel av Fastlands-Norges areal. Men det er fortsatt slik på Sørlandet at det er en del områder hvor det ikke blir foretatt kalking, og den sure nedbøren har fortsatt en stor negativ effekt der.

Jeg vil gjerne spørre statsråden hvordan han ser på dette med å kalke flere steder der det i dag ikke blir kalket.

Statsråd Børge Brende: Først er det viktig også å understreke, som representanten her gjør, at området som nå er plaget av forsuring, er redusert fra 100 000 km² til 43 000 km², og at svovelnedfallet over Norge er redusert med om lag 65 pst. siden 1980. Likevel er altså bevilgningene til kalkingsformål holdt på omtrent samme nivå. Det vil faktisk si at det har vært en økt satsing. Men som jeg også har understreket, vil det i de områder som er hardest rammet, ta mer tid, spesielt på grunn av berggrunnsforholdene. I de områdene som er hardest rammet, er det derfor viktig å holde aktiviteten oppe, og i år brukes det altså 22,5 mill. kr til kalking i de to Agder-fylkene, som representanten nevnte. Når det gjelder bruken av kalkingsmidlene innenfor disse to fylkene, vil jeg overlate til fagmyndighetene, Direktoratet for naturforvaltning og fylkesmennene, å fordele dette.

Torbjørn Andersen (FrP): Jeg takker for svaret.

Statsråden vet sikkert at det ikke bare er Trøndelag som har sin nidelv. Det største vassdraget i Aust-Agder heter også Nidelva, og det er faktisk en elv som i sin tid var en av Sør-Norges aller beste lakseelver. Men på 1960- og 1970-tallet ble både laks og andre fiskeslag tilnærmet utryddet på grunn av surt vann i Nidelva. Men i dag er altså laksebestanden sakte på veg opp igjen, og det skyldes iherdig innsats fra både grunneiere, kraftverksiere og andre interessenter. Men så er det slik at vannkvaliteten med hensyn til pH-verdi er et meget stort problem i de nedre og lakseførende deler av Nidelva, fordi denne delen av vassdraget ikke kalkes i dag. Det jobbes

nå intenst lokalt for å få i stand kalking i de nedre deler av Nidelva. Og da er mitt spørsmål til statsråden: Er statsråden villig til å se nærmere på det arbeidet som nå blir gjort i Nidelva, og vurdere hva han eventuelt kan bidra med for å få kalket Nidelva og få laksen tilbake i Nidelvvassdraget?

Statsråd Børge Brende: Først må jeg si at det gleder meg når Andersen understreker viktigheten av internasjonale miljøavtaler, og forsuring har vært et av de store miljøproblemene. Gjennom internasjonale tiltak, ved å stille krav overfor bedriftene, har man fått ned denne miljøforurensningen. Vi var også inne på tilsvarende problemstillinger i forrige spørsmål, og vi jobber videre med andre områder som har det samme potensialet for miljøskader.

Når det gjelder kalking, prøver jeg å spisse kalkingsinnsatsen mer mot reell kalking, og jeg prøver da å strømlinjeforme de aktivitetene som ikke er direkte kalkingsprosjekter.

Jeg forstår at det er en god inngang til en statsråd fra Trondheim å nevne Nidelva, selv om det da ikke dreier seg om Nidelva i Trondheim, men Nidelva i Aust-Agder, har jeg forstått. Det er klart at fylkesmannen og DN må se på fordelingen av disse kalkingsmidlene i Agder-fylkene og se hvor det er størst behov. Og hvis det viser seg at behovet er større i de nedre delene der, så må man fordele de midlene annerledes.

S p ø r s m å l 2 2

Carsten Dybevig (H): «Laksefiske i Iddefjorden er regulert i en egen konvensjon mellom Norge og Sverige. Gjeldende regelverk skiller seg ut i forhold til norske regler. I dag foregår det et utstrakt fiske med fast redskap fra 10. mai til 15. august, som reduserer mengden laks i elvene.

Hva kan statsråden gjøre for å få fortløpende revidering av konvensjonen mellom landene, og vil det legges føringer for å få en tilnærmet norsk lakselov også i Iddefjorden?»

Statsråd Børge Brende: Jeg tok allerede i fjor et initiativ overfor svenske myndigheter for å få satt i gang arbeidet med å revidere avtalen om fiske etter laks og sjøørret i Svinesund, Iddefjorden og Enningdalselva. Bakgrunnen for dette var de problemene vi hadde med å få iverksatt tiltak for å hindre spredning av lakseparasitten Gyrodactylus salaris fra et infisert oppdrettsanlegg i Bullaren – som jeg tror representanten er kjent med, ikke minst som tidligere ordfører i Halden.

I min henvendelse om saken la jeg derfor særlig vekt på behovet for å bygge ut avtalen med bestemmelser som kan gi den viktige laksebestanden i Enningdalselva bedre beskyttelse mot skadelige aktiviteter, bl.a. sykdoms-spredning fra oppdrett.

I tillegg var det behov for å se på andre sider ved avtalen, ikke minst reguleringene i laksefisket. I dag er det slik at den gjeldende svensk-norske avtalen på enkelte

punkter åpner for en noe videre adgang til å drive fiske i sjøen enn i Norge for øvrig. Det er f.eks. lov å fiske med krok-garn og settegarn i Iddefjorden. På den annen side er fiske med stang og håndsnøre i fjorden bare tillatt i fiske-tiden, mens det i resten av landet fra og med i år er åpnet for slikt fiske hele året. Også fisketidene er noe lengre i dette området enn det som er vanlig ellers i Sør-Norge.

De ordinære reguleringene i laksefisket i Norge bygger på et solid faglig grunnlag og er utformet slik at beskatningen skal være best mulig tilpasset den enkelte bestand. Blant annet har vi forbudt bruk av krok-garn i hele landet, unntatt Finnmark, for å unngå omfattende fiske-død som følge av garnskader. Vi har også sørget for at settegarn som brukes til fritidsfiske etter saltvannsfisk, senkes ned og ikke ligger oppe i vannskorpen, slik at de ikke fanger laksefisk, som beveger seg øverst. Adgangen til å drive fiske etter sjørret med stang og håndsnøre hele året i fjordområdene er dessuten viktig for fritidsfiske. Jeg er derfor enig i at det norske regelverket bør være utgangspunkt for de kommende forhandlingene med Sverige.

Forberedelsene til forhandlingene med Sverige er allerede i gang. Blant annet har fylkesmannen i Østfold nylig arrangert et møte med representanter for de lokale interessene for å innhente synspunkter og for å sikre at de norske posisjonene er godt forankret i lokalsamfunnet. Her er det jo et ivrig lokalt fiskemiljø, som jeg ikke minst er kjent med.

Jeg vil gjerne ha på plass en ny og god avtale med Sverige så raskt som mulig, og vil prioritere dette. Jeg minner likevel om at fremdriften også vil være avhengig av prioriteringene på svensk side.

Carsten Dybevig (H): Jeg vil takke statsråden for svaret og for hans personlige engasjement i samarbeid med lokale fiskeforeninger for å få fjernet oppdrettsfisk med *Gyrodactylus salaris*. Han har gjort en særdeles viktig jobb, og den har vært forbilledlig, særlig med sikte på den langsiktige forvaltningen av laksebestanden i søndre Østfold.

For å ha en bærekraftig laksebestand har lokale fiskeforeninger faktisk innført omfattende selvpålagte restriksjoner i forhold til andre vassdrag i Norge. Det gjelder f.eks. maksimalt antall fisk som man kan fiske pr. person pr. sesong, og antall fisk man kan fiske pr. døgn. Det gjelder også fredning av stille partier i elvene. Tiltakene er nytteløse om f.eks. garnfiske i fjorden ikke er underlagt noen som helst tilsvarende restriksjoner eller regler.

I dag tillates det fiske med fast redskap i 63 døgn i fjorden, mens tilsvarende for andre, langt større vassdrag i Norge er 36. Mitt spørsmål er: Vil statsråden påse – selv om han har sagt litt om det – at konsesjoner og fiske-sesong tilpasses norske forhold for å sikre bestanden i fjorden på lang sikt?

Statsråd Børge Brende: Først takk for hyggelige ord i forhold til å bli kvitt sjørretanlegget i Bullaren som spredde «gyro»-smitte i hele denne svære innsjøen, ved at vi fikk listet opp *Gyrodactylus salaris* som en fiskesykdom i Sverige, noe det ikke var før det som skjedde i Bullaren.

De selvpålagte restriksjonene som man har i fiskemiljøet i denne delen av Østfold, viser hvilket sterkt engasjement man har, ikke minst rundt laksen. Og jeg ser det paradoksale i å velge å begrense antall fisk man tar opp, hvis man utenfor fjorden kan fiske med krok-garn og settegarn. Derfor vil jeg i forhandlingene med svenskene prøve å få igjennom at vi skal legge til grunn de norske bestemmelsene, som utelukker bruk av bl.a. krok-garn i denne delen av vannet.

Carsten Dybevig (H): Det har jo over lengre tid vært forholdsvis lave gytetall. Det skyldes for det første bl.a. at Iddefjorden har fått flere fiskere, men også mer fiske med fast redskap og da oftest krok-garn, som statsråden her nevner. Denne type fiske reduserer antall gytende fisk til Tista, som er en ny lakseelv i Iddefjordområdet, men også til Enningdalselva. Store prosjekter med utsetting av fisk har jo foregått i mange år. For det andre utgjør elvas beliggenhet – nær store befolkningsgrupper – et stadig større press på fiskeressursene.

Det er et klart ønske om at statsråden, som engasjerte seg så forbilledlig når det gjaldt å bli kvitt «gyroen» i Enningdalselva, kanskje også engasjerer seg personlig i forhold til svenske myndigheter for å få revidert konvensjonen i tråd med de reglene som gjelder for Norge generelt, og særlig også i forhold til den type redskap som kan nyttes, og i forhold til antall dager som man kan fiske. Så mitt spørsmål er om statsråden personlig vil engasjere seg i forhold til denne saken.

Statsråd Børge Brende: Jeg har allerede tatt initiativ til å revidere avtalen etter denne saken om Bullaren og faren for spredning av *Gyrodactylus salaris*.

Forhandlingene med Sverige vil nå fortsette. Utgangspunktet for de norske forhandlerne er at man ønsker å beskytte laksen også i fjorden og ønsker å unngå bl.a. krok-garn og annen type garn, i tråd med de norske bestemmelsene. Da kan man hindre at laksen blir tatt i fjorden, og den kan heller fiskes oppe i elva. Det er det som er ønskemålet.

Presidenten: Sak nr. 1 er ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.